

Traces d'un paisatge [miner] de la sal

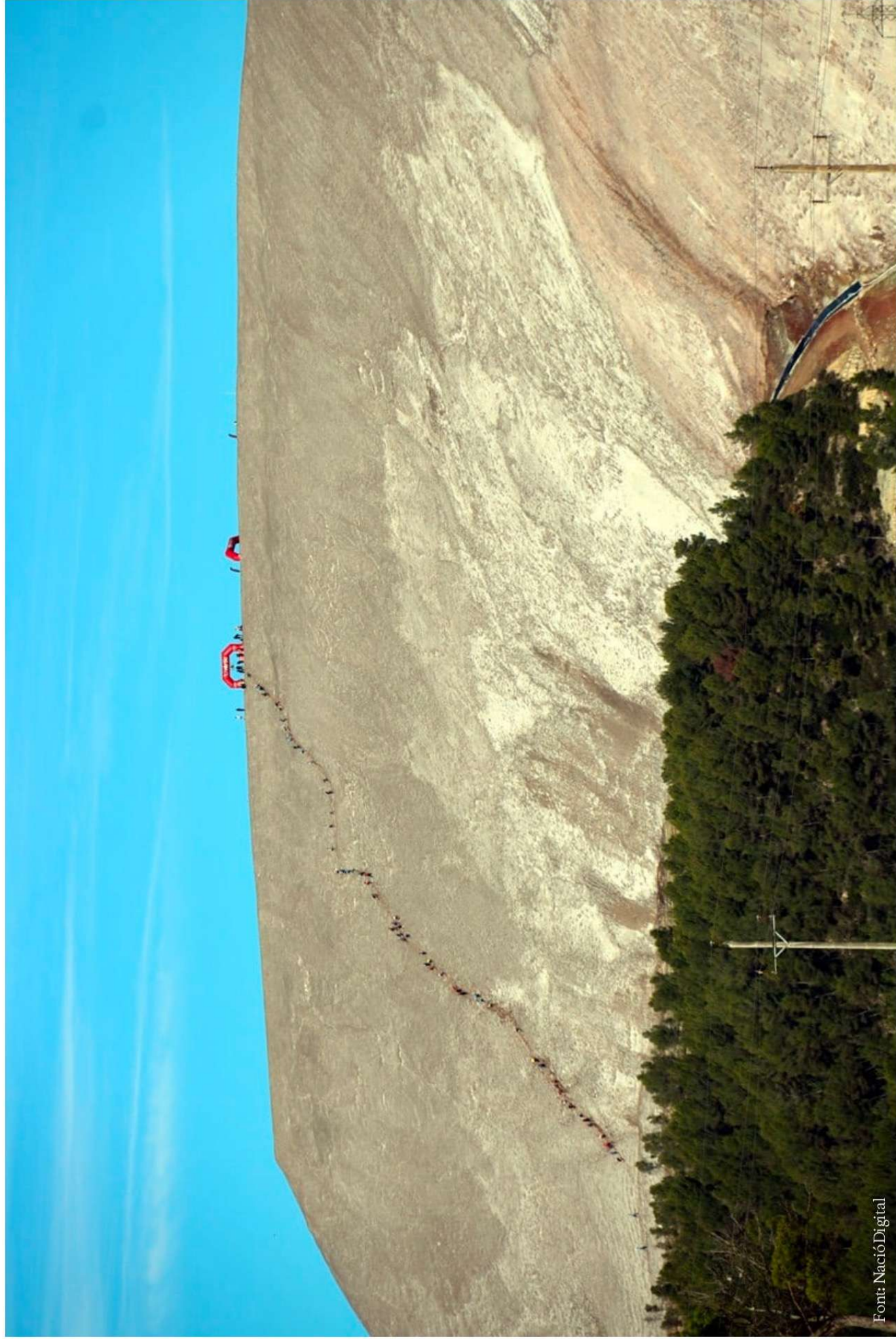
Pere Sala i Martí. Director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

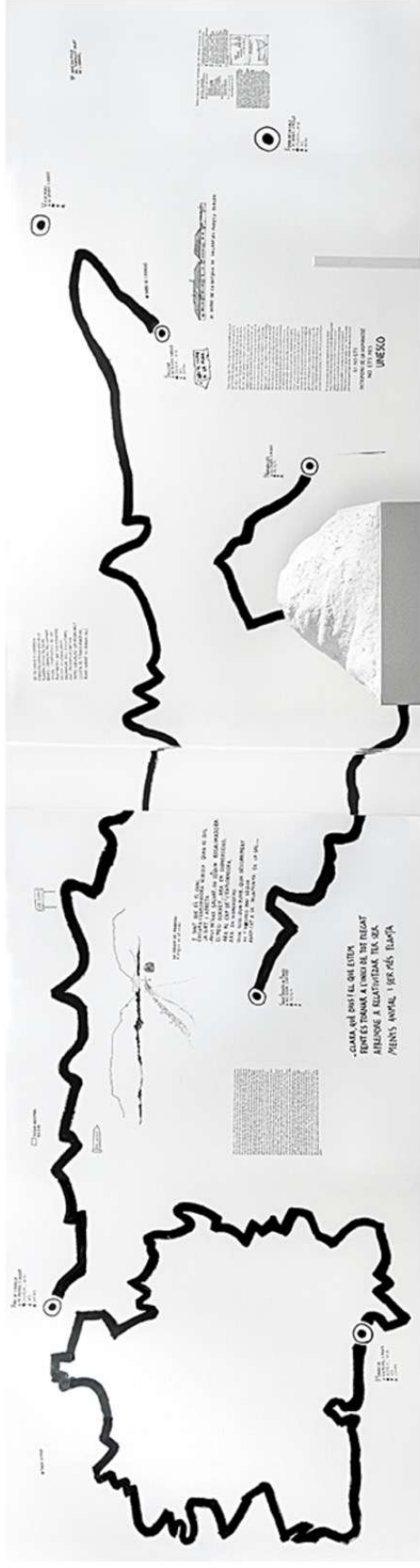

Foto: Pere Sala

Foto: Pere Sala

De buscar un mar i trobar un paisatge (Clara Nubiola i Rosa Cerarols, 2021)

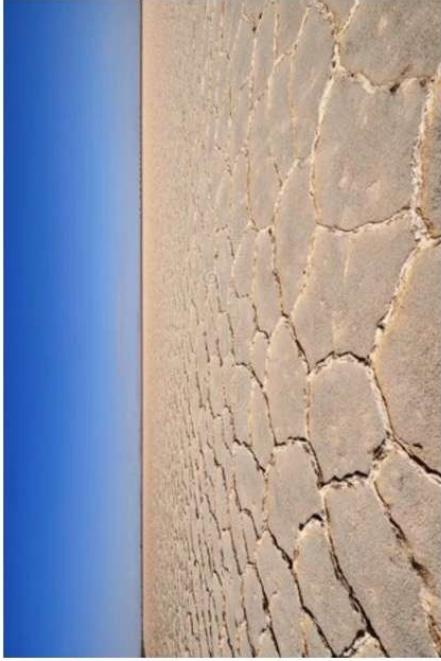
Mina de sal d'Onslow (Austràlia)

Mina de sal de Remolinos (Saragossa)

Rambla salada d'Albatera (Almeria)

Gran desert de sal d'Iran

Salina continental (Vall salat d'Añana)

Salina de costa (Eivissa)

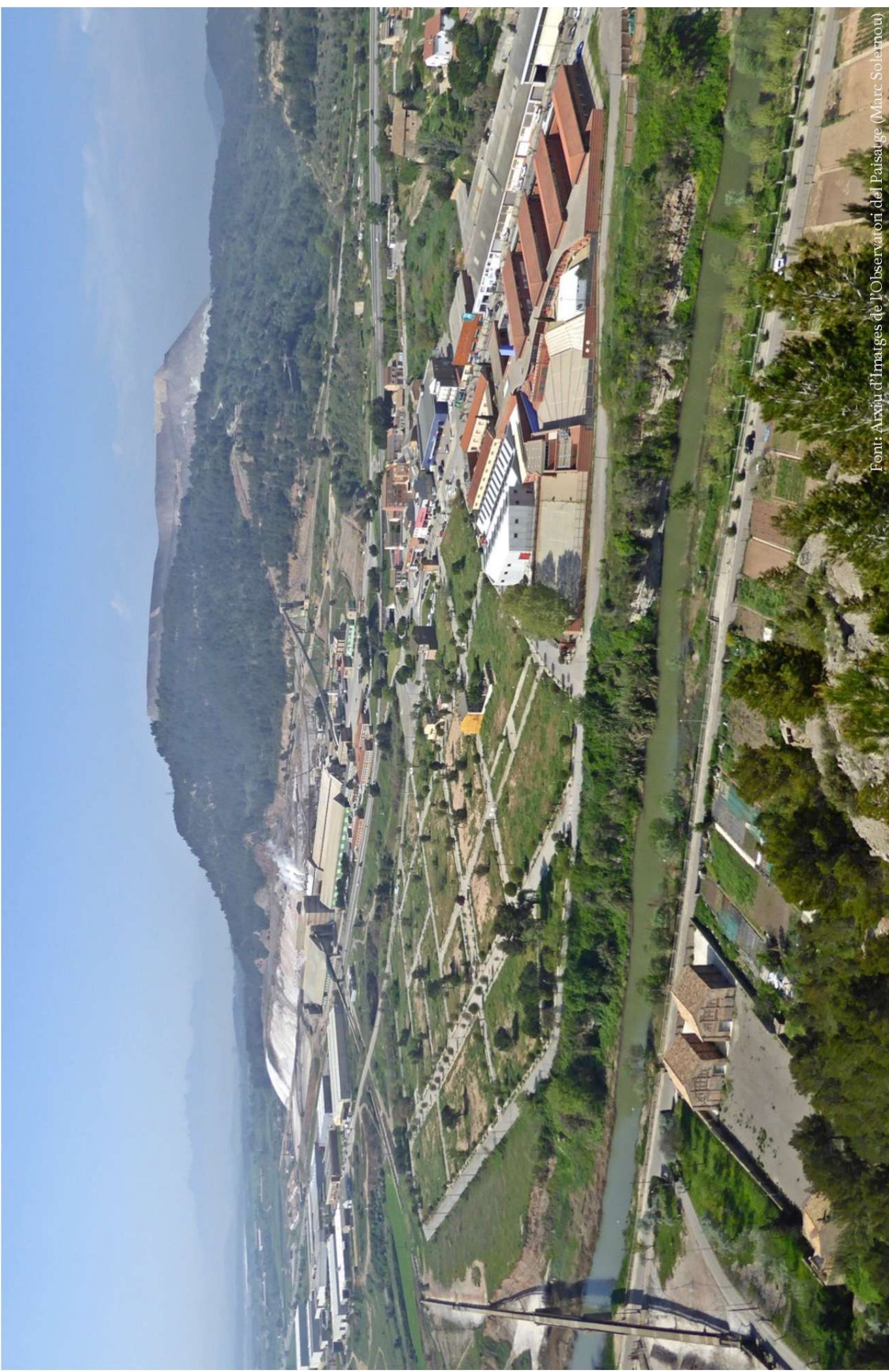
Mar de sal (Mar Mort)

Chott o llac salat (Algèria, Marroc i Tunísia)

Diapir a cel obert (Cardona)

Font: Aixíu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Marc Solernou)

Al llarg de la història del país, la indústria ha tingut un paper cabdal en la construcció de nous paisatges i en la conformació d'escenaris culturals.

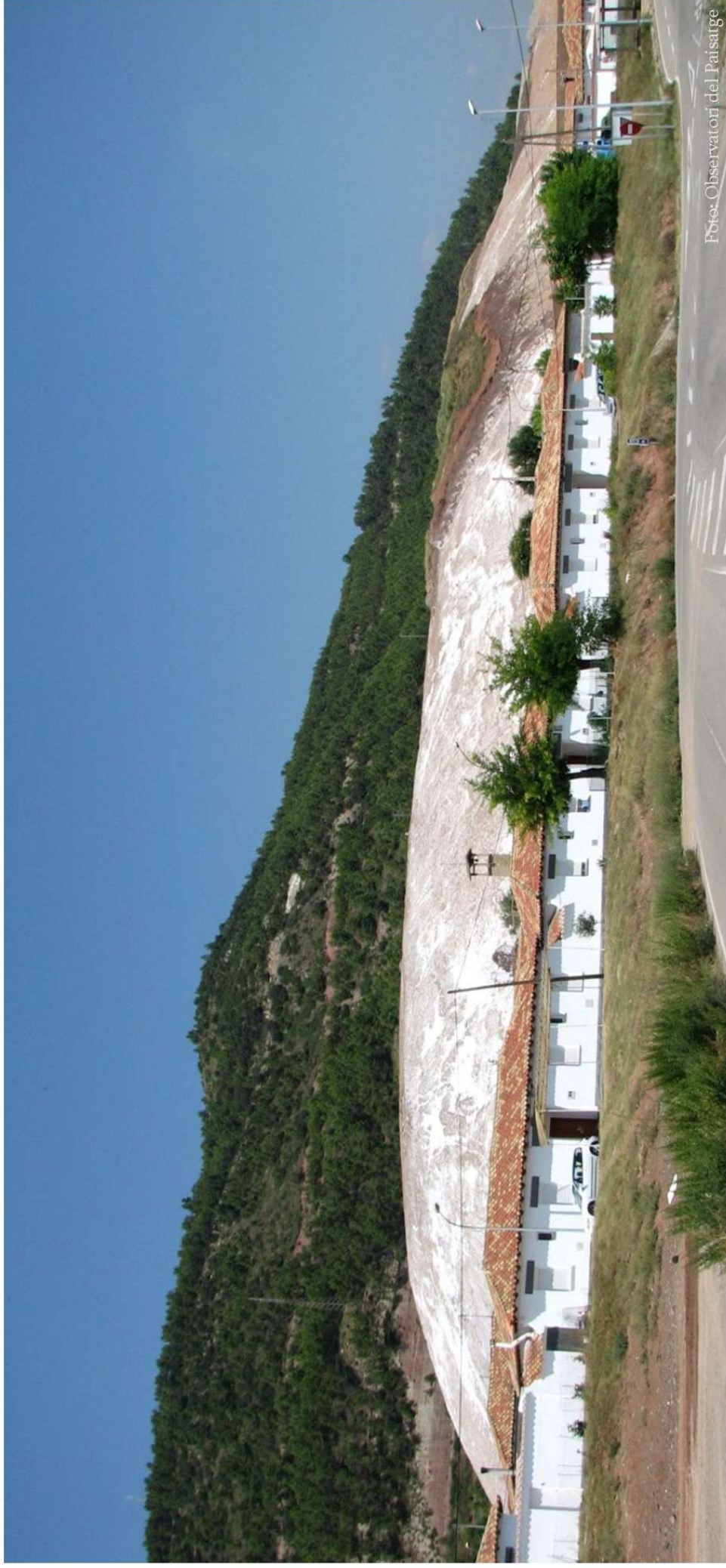

Foto: Observatori del Paisatge

L'aparició de les àrees fabrils i la seva diversitat, l'obertura de vies de comunicació noves, el naixement de centres de població associats al treball obrer, la notable expansió de les ciutats i els pobles com a conseqüència dels fluxos migratoris, l'aparició de noves infraestructures no pròpiament productives com els ports, els ferrocarrils o els canals... han conformat vertaders paisatges industrials.

Observatori del Paisatge

DOSSIER

Paisatges industrials

- > PRESENTACIÓ
- > INFORMACIÓ A INTERNET
- > BIBLIOGRAFIA
- > INFORMACIÓ A LA PREMISA

Els paisatges industrials de Catalunya
[INTERACTIU]

© 2013 Observatori del Paisatge de Catalunya / Hospici, 8 - 17800 OLOT - Tel: +34 972 27 35 64 - Fax: +34 972 27 35 65

DOSSIER

Paisatges industrials

INICI | PRESENTACIÓ | INFORMACIÓ A INTERNET | BIBLIOGRAFIA | INFORMACIÓ A LA PREMISA

Observatori del Paisatge

PRESENTACIÓ

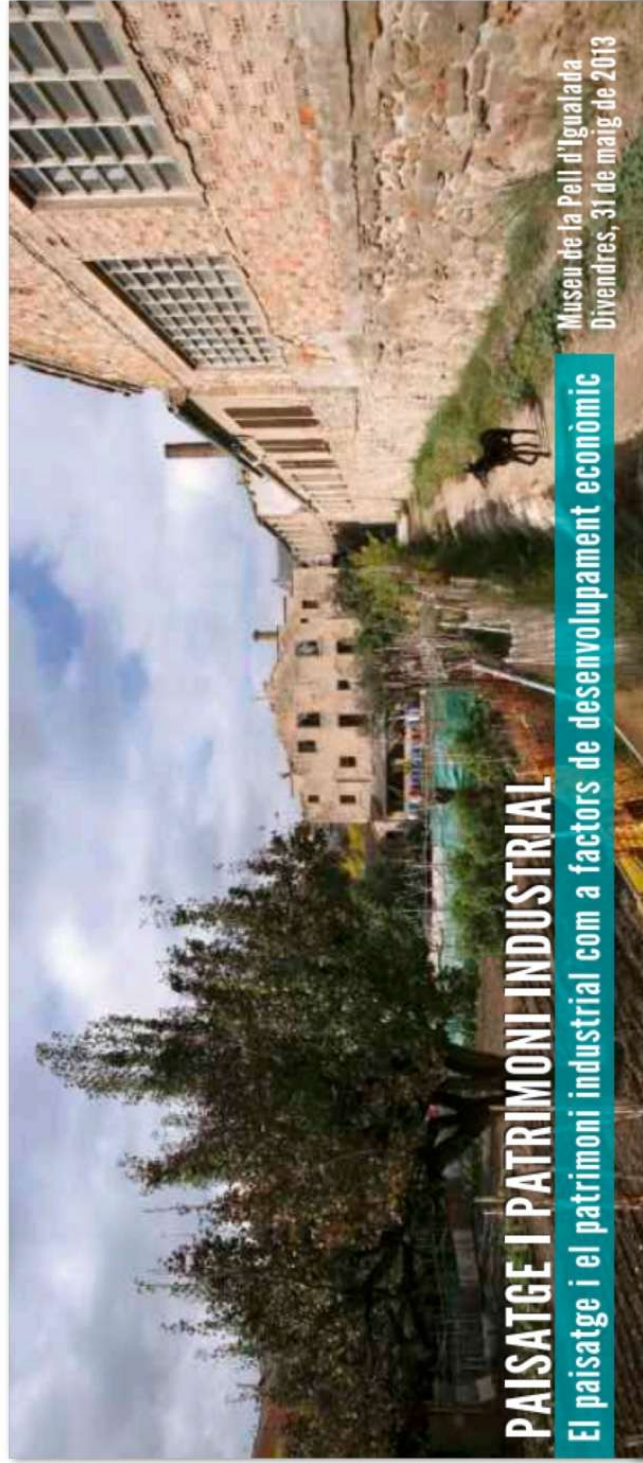
Els paisatges industrials de Catalunya
[INTERACTIU]

La revolució industrial va significar a partir del s. XVIII a Europa l'inici de grans canvis en els paisatges preexistents, que amb prou feines s'havien modificat des de les transformacions pròpies de l'edat mitjana. En aquest procés de canvi, van sorgir noves i, en alguns casos, majestoses àrees fabrils, es van obrir vies de comunicació, van néixer centres de població associats al treball obrer, les ciutats es van expandir de manera notable com a conseqüència dels fluxos migratoris i van aparèixer centres residencials i de descans de la nova burgesia industrial. Ligats estretament a aquests paisatges nous, van aparèixer infraestructures no pròpiament productives com els ports, els ferrocarrils o els canals.

Els paisatges industrials (sense ús o rehabilitats per a funcions i usos vinculats sobretot al sector terciari) constitueixen un ric llegat col·lectiu de gran valor històric, estètic, simbòlic i identitari, a més de representar una magnífica oportunitat per aprendre de la història mitjançant el paisatge.

www.catpaisatge.net/dossiers/pindustrials

PAISATGE I PATRIMONI INDUSTRIAL

El paisatge i el patrimoni industrial com a factors de desenvolupament econòmic

Museu de la Pell d'Igualada
Divendres, 31 de maig de 2013

ORGANITZEN:

Observatori del Paisatge

Ajuntament d'Igualada

Institut Municipal de Cultura de Igualada

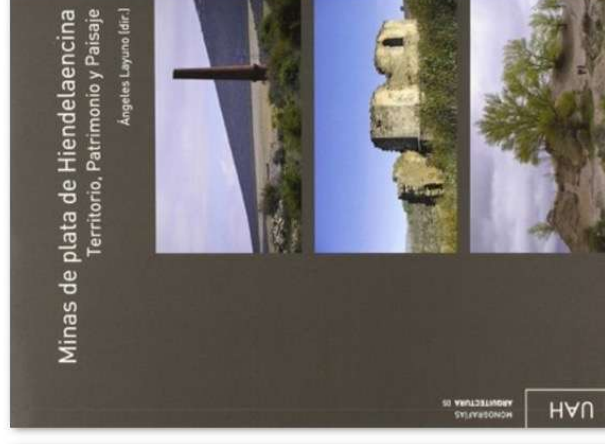
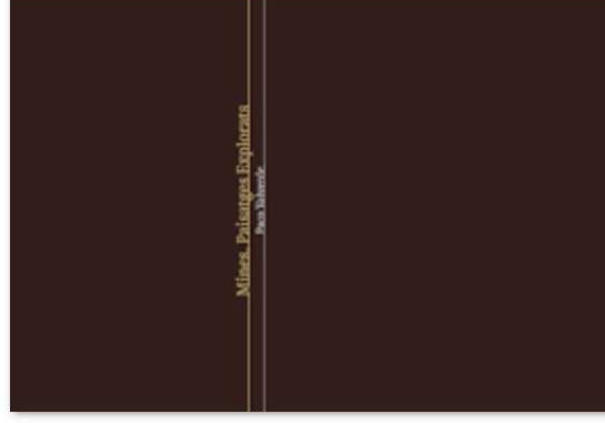
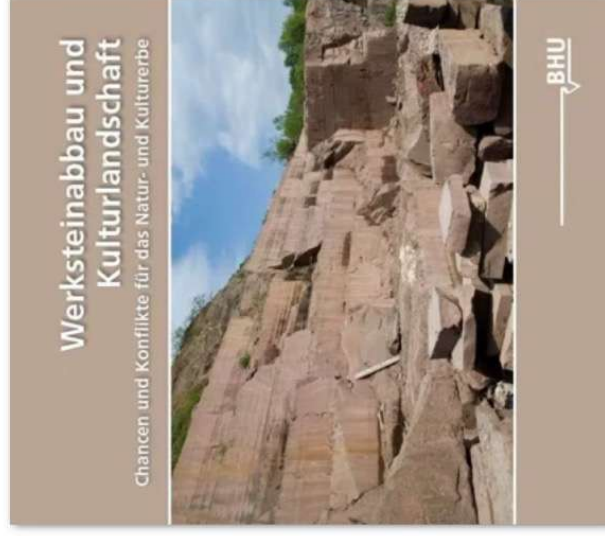
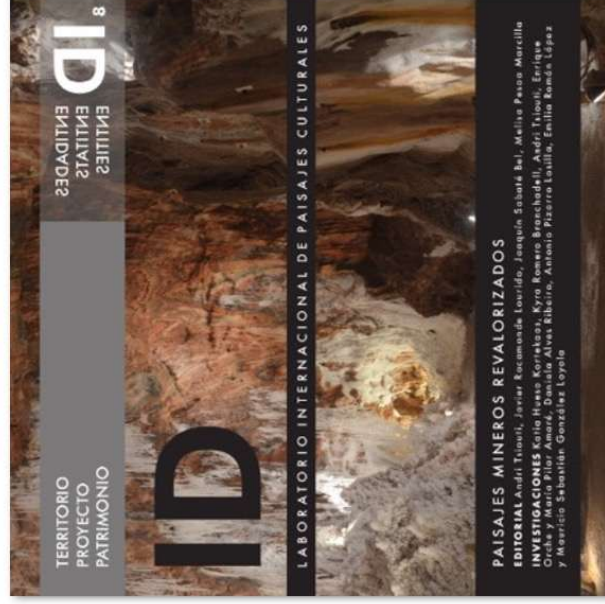
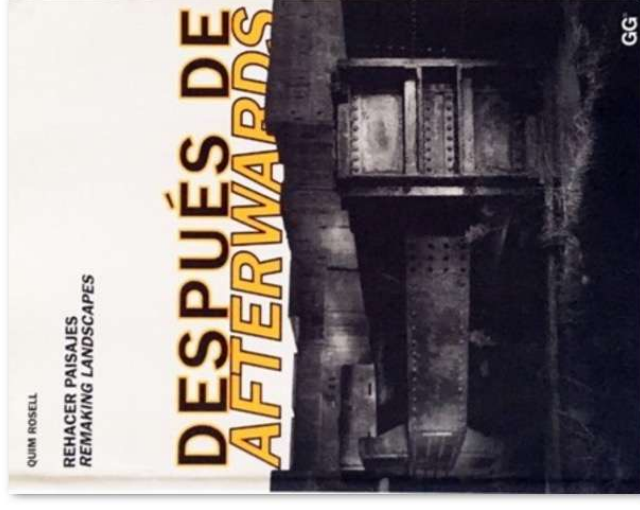
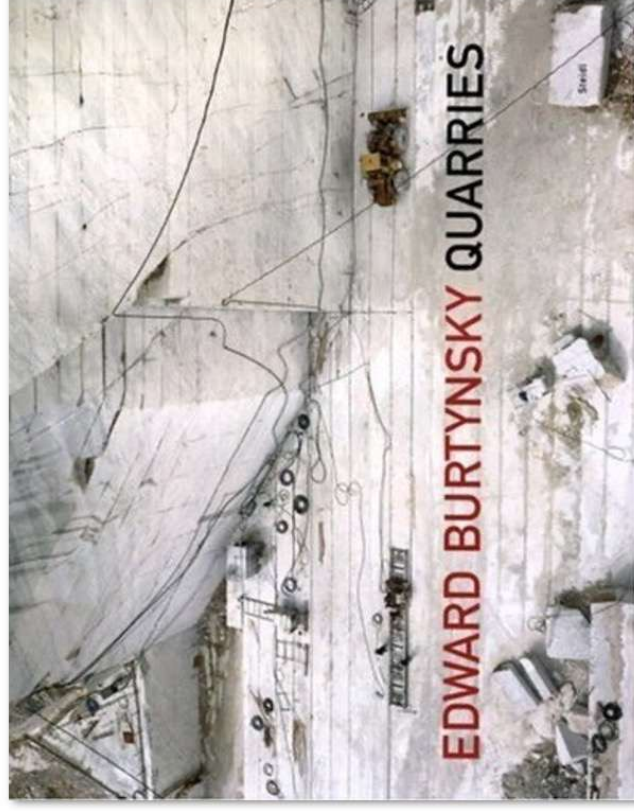
COL·LABOREN:

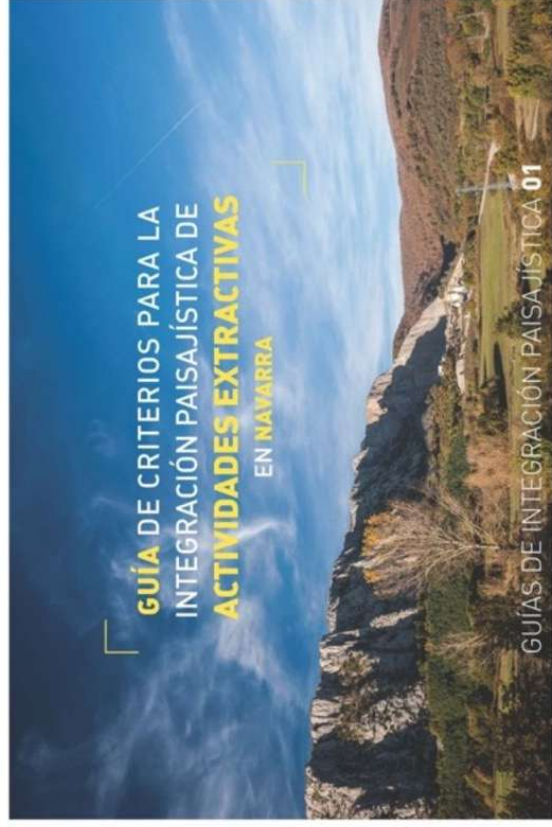
RecStores

Amics del Rec

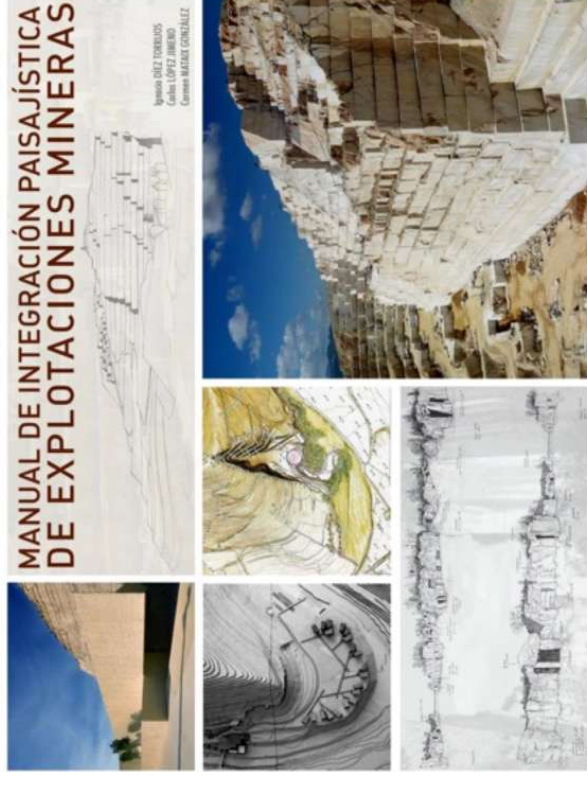

Algunes publicacions del Centre de Documentació de l'Observatori del Paisatge

 Gobierno
 de Navarra

Algunes publicacions del Centre de Documentació de l'Observatori del Paisatge

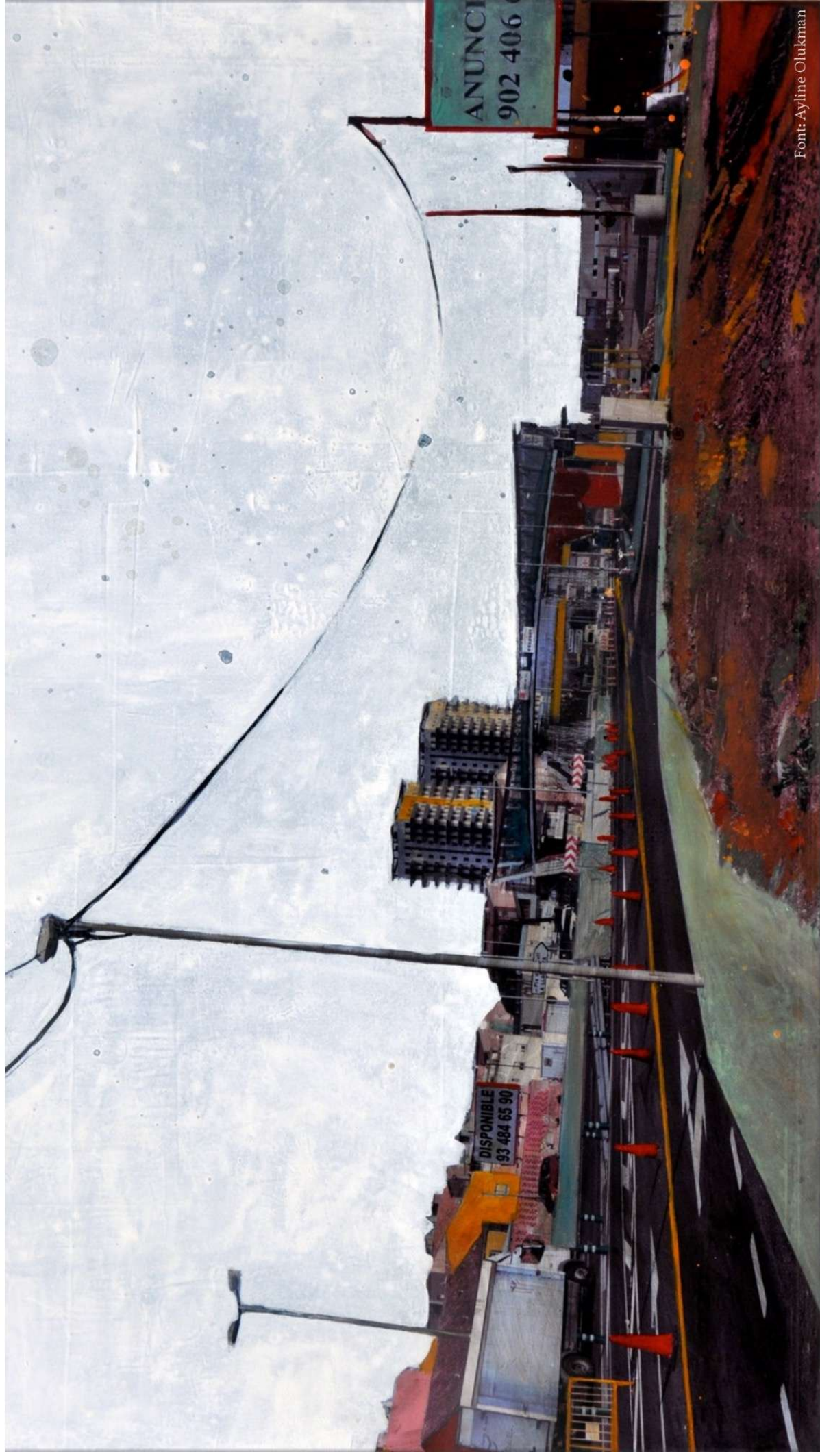
Font: Arxiu d'Imatges de l'Observatori del Paisatge (Carles Vico)

Les societats humanes, a través de la seva cultura, transformen els originals medis naturals en paisatges culturals (que no deixen de representar la traducció directa sobre el territori d'una determinada cultura)

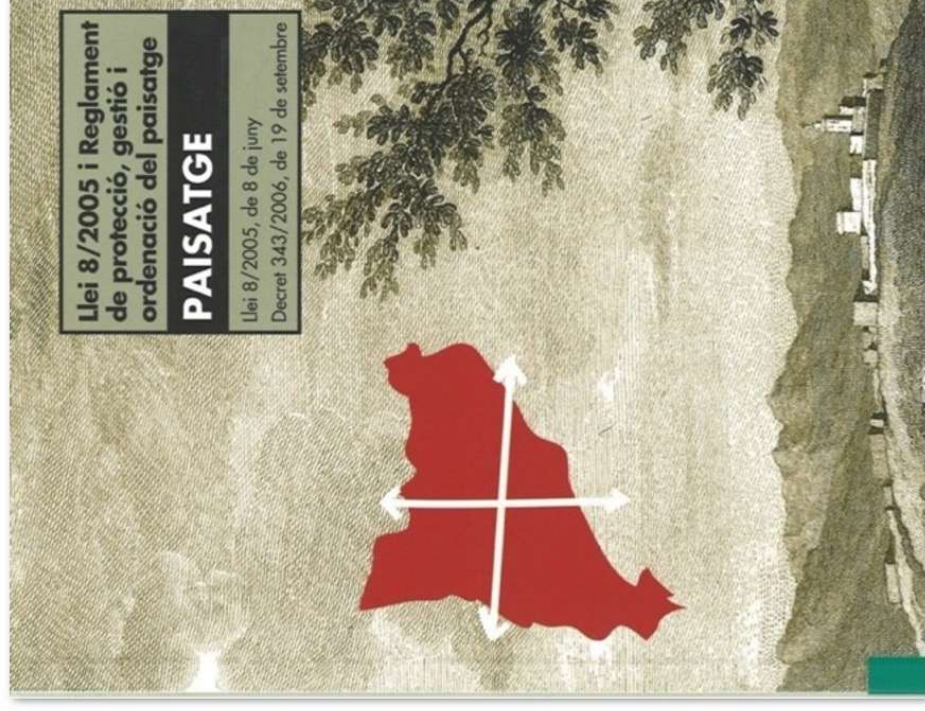
Font: David Felip, Alnhua Tenés, Núria Zaragoza.

El paisatge és al mateix temps una realitat física (es pot tocar, escoltar, trepitjar) i la construcció mental i la representació que culturalment ens en fem. És la fisonomia d'un territori amb tots els seus elements naturals i antròpics i, a la vegada, els sentiments i emocions que desperta a l'hora de contemplar-lo.

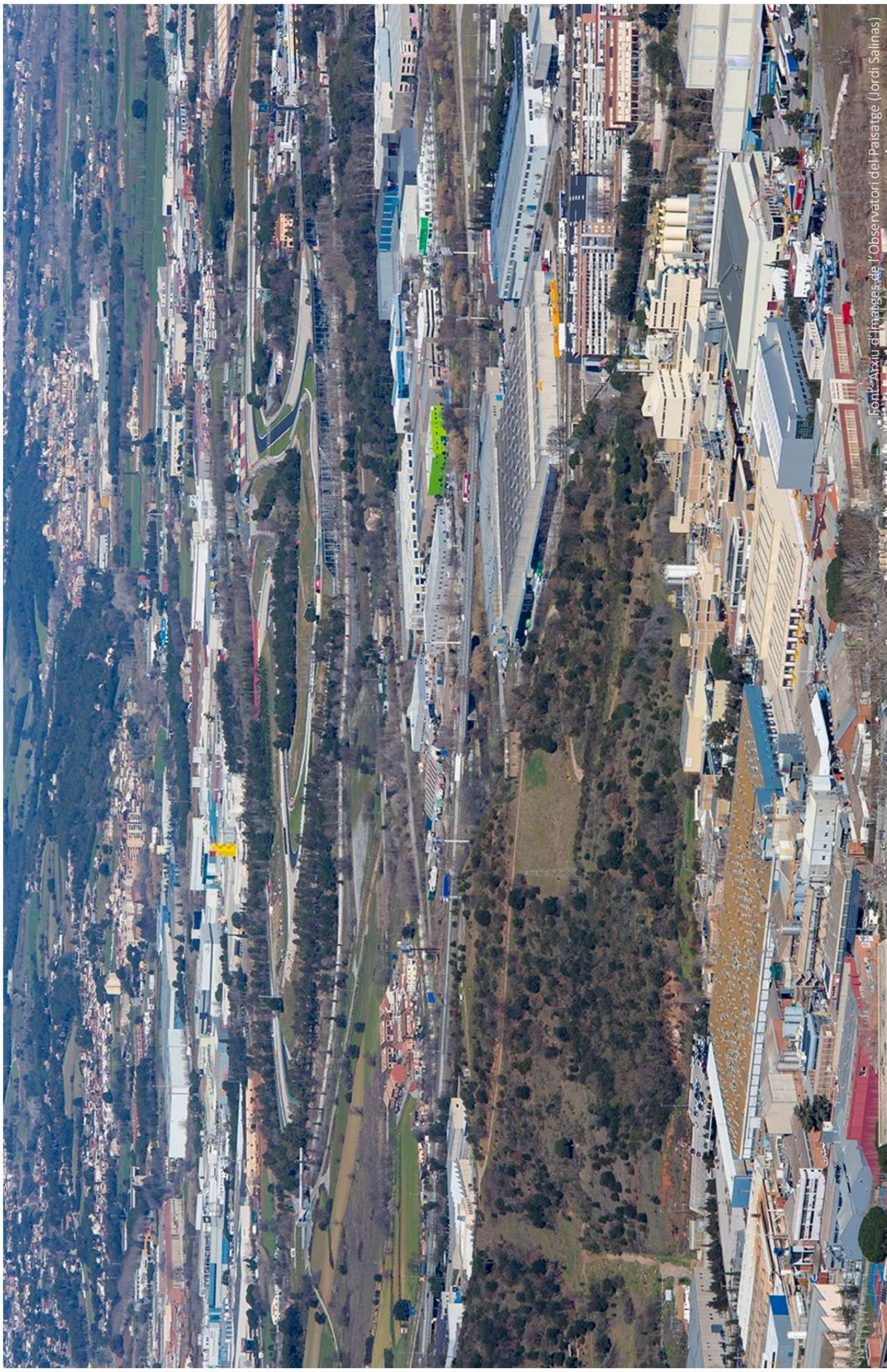
Font: Ayline Olukman

El paisatge inclou ambdues dimensions intrínsecament relacionades: una de caràcter més aviat personal, subjectiu, individual, íntim (no a tots ens atrauen els mateixos paisatges, en funció del nostre passat personal, del nostre bagatge, codis culturals que ens han estat transmesos, de la nostra pròpia formació i sensibilitat); i una altra de més social, més col·lectiva (quan del paisatge es desprenen missatges que van directament dirigits al nostre imaginar col·lectiu).

“Paisatge és una àrea, tal com la percep la població, el caràcter és el resultat de l'acció i la interacció de factors naturals i/o humans”

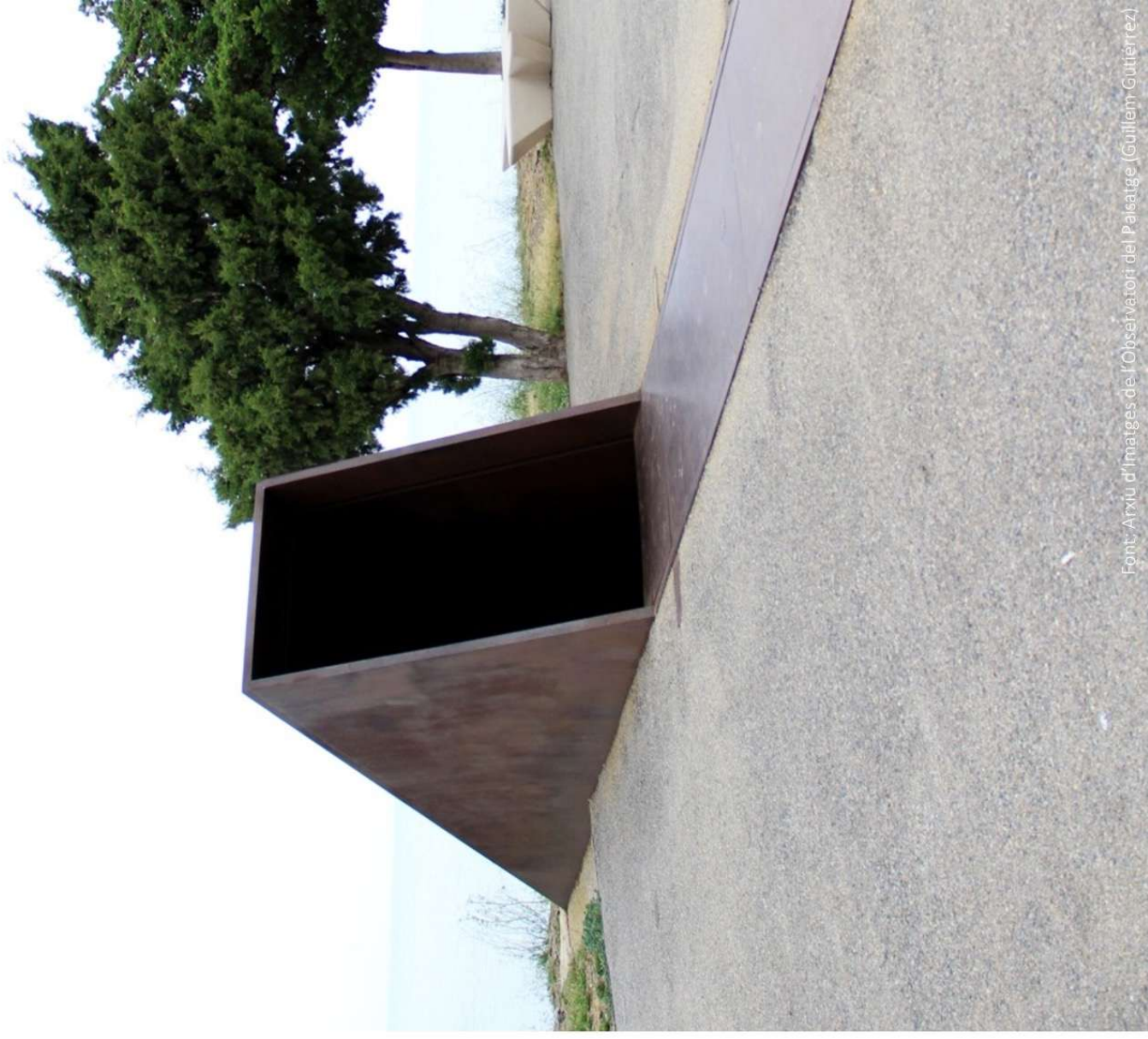
És molt significatiu que una institució com el Consell d'Europa assumeixi com a seva una definició que abasta tant la dimensió física, material i objectiva del paisatge com la seva dimensió perceptiva, cultural i subjectiva.

Font: Axiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Jordi Salinas)

El paisatge és, també, un producte de la societat i de la cultura que viu en un lloc. És la projecció cultural d'una societat en un lloc determinat des d'una dimensió material, espiritual, ideològica i simbòlica. Això suposa entendre tots els paisatges més com un fet cultural que no pas com un territori.

El paisatge és ple de significats,
ens evoca records i ens desperta
emocions que influeixen
directament en el nostre benestar
i la nostra salut

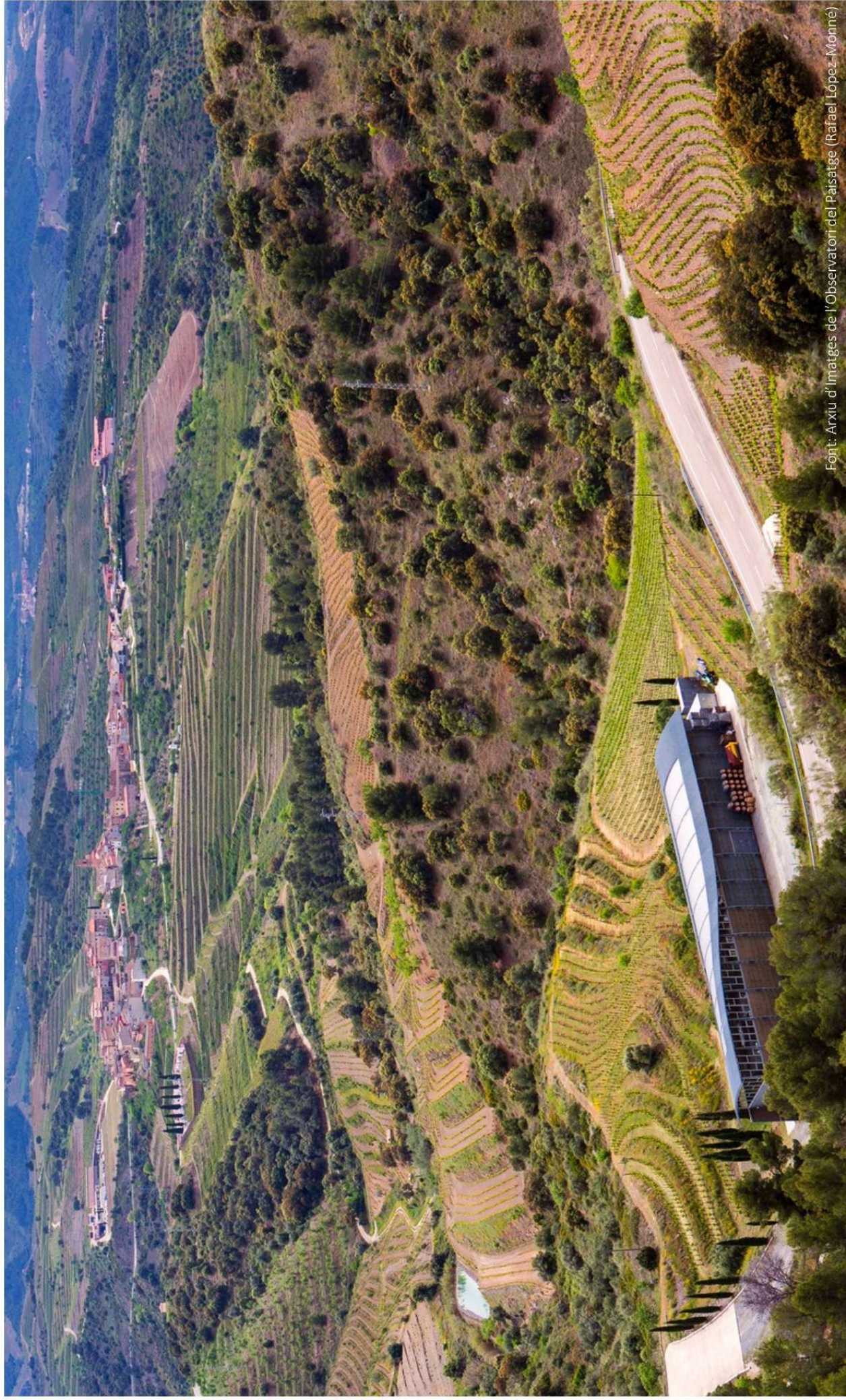

Font: Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Jordi Bas)

El paisatge reflecteix la bona o mala salut de les relacions entre la societat i el territori. És un excel·lent indicador de la qualitat del medi. És un mirall de la nostra manera de ser i del nostre comportament com a societat.

Avancem cap a un concepte de paisatge més democràtic, participat i plural, amb responsabilitats compartides, en el que els actors ja no són només els tècnics en la matèria sinó la pròpia societat que, per motius ben diversos d'un cas a un altre, decideix en un moment determinat atorgar valor patrimonial a un determinat element (sigui natural o cultural), o a un determinat paisatge.

Font: Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Rafael López-Monné)

S'està ampliant la idea de patrimoni per incorporar tot allò que reflecteix una època i una manera d'actuar i de transformar el territori; i que ahora contribueix a mantenir viva la memòria d'una comunitat. Això significa superar una concepció eminentment objectual, historicista i esteticista, on aquest patrimoni formi part d'una estratègia de desenvolupament més global que abasti tot el territori (existeixen límits conceptuals, temporals, administratius...)

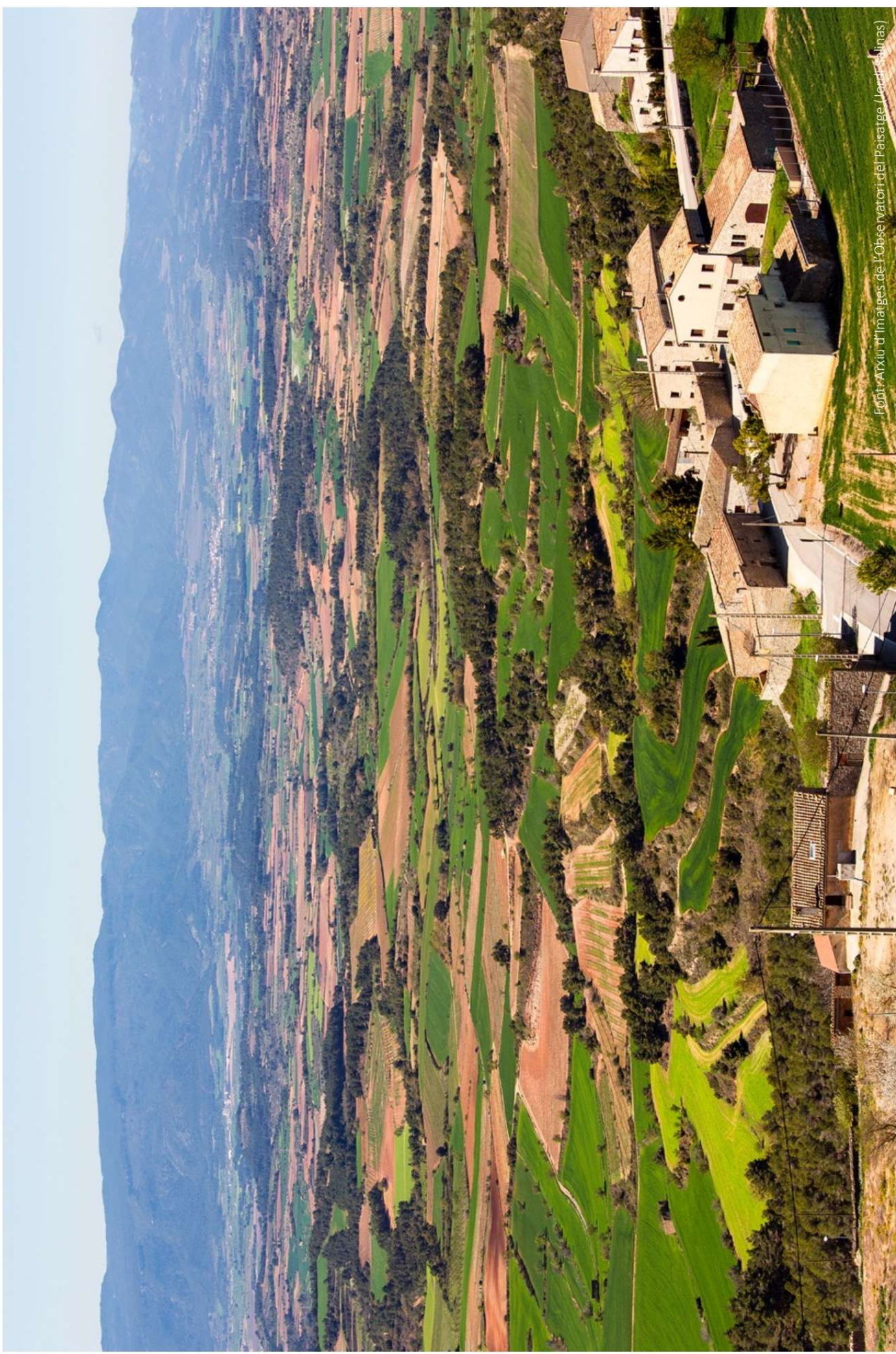
Font: Apxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Jordi Salinas)

El paisatge és un element fonamental per al benestar individual i col·lectiu. Del paisatge en depèn la qualitat de vida de les persones: en l'entorn urbà o el camp, en àrees degradades o en altres d'elevada qualitat, en espais singulars o en espais quotidians. Tenim dret a viure i gaudir de paisatges agradables, vius, harmònics, inclusivament i no degradats.

Font: Arxiu d'Imatges de l'Observatori del Paisatge (Jordi Salinas)

El paisatge fa temps que ha deixat de tenir una connotació exclusivament estètica, de ser una postal, per convertir-se en un marc de vida, en un actiu per al desenvolupament econòmic, i en una via per incrementar l'autoestima, la identitat, la qualitat de vida i el benestar de les persones.

El repte avui es troba en els paisatges de la vida quotidiana, els paisatges ordinaris, els que diàriament vivim anant de casa a la feina i de la feina a casa.

Font: Carma Casullà

El paisatge és un concepte transversal, polisèmic, i alhora modern, innovador, fresc i atrevit, que s'escau molt bé pel moment actual de crisis global, perquè representa una bona manera d'encarar reptes com el canvi climàtic, la transició energètica, la salut i el benestar, la seguretat alimentària, el manteniment de la biodiversitat, la cohesió social, o la conservació del patrimoni —tant material com immaterial.

CARÀCTER

Font: Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Jordi Salinas)

Font: Departament de Territori

El caràcter el configuren el conjunt d'elements clarament reconeixibles que contribueixen a fer un paisatge different d'un altre. Dit d'una altra manera, correspon als trets propis i distintius de cada paisatge, trets en essència de caràcter natural, cultural i simbòlic. El terme caràcter no té, ni molt menys, una accepció estàtica.

Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya

Cartografia 1:250 000
1 cm = 2 500 m

The map displays the Vallès d'Oïlot region, highlighting the Oïlot, Cardener, and Cardener de Sant Martí rivers. Key locations marked include Sabadell, Terrassa, Berga, and various smaller towns and villages. The map also shows the surrounding mountainous terrain and the distribution of different landscape units.

[illegible]

Font: Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Marc Solemou)

Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya

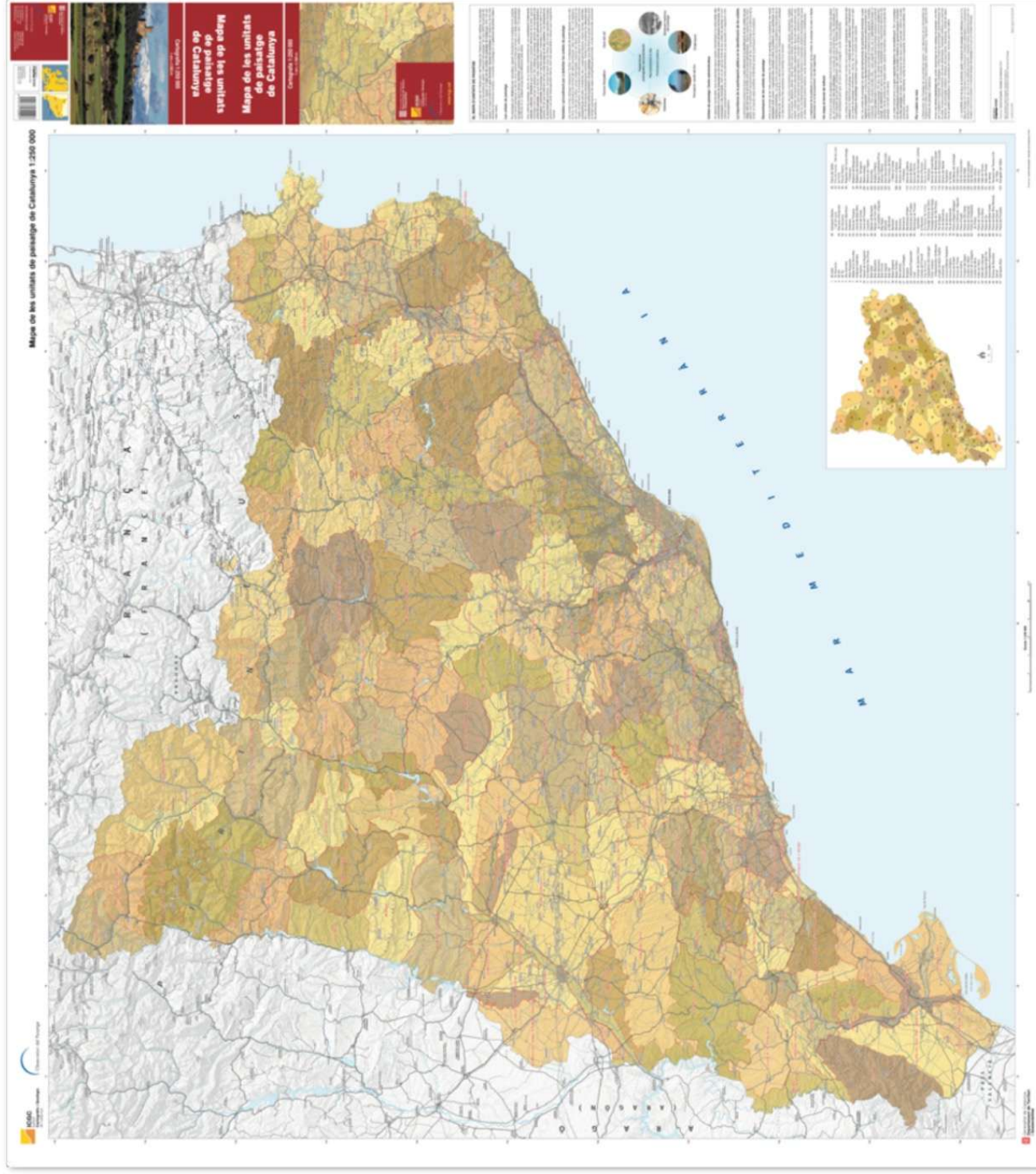
Cartografia 1:250 000
1 cm = 2 500 m

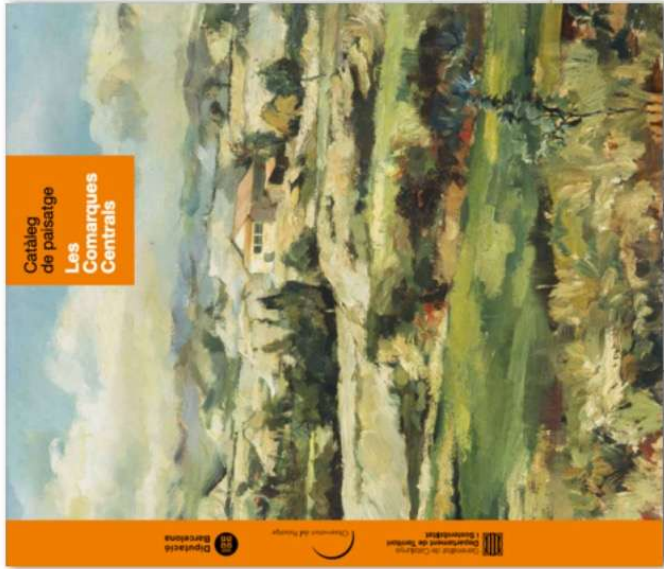
ICGC
Cartogràfic i Geològic
de Catalunya

www.icgc.cat

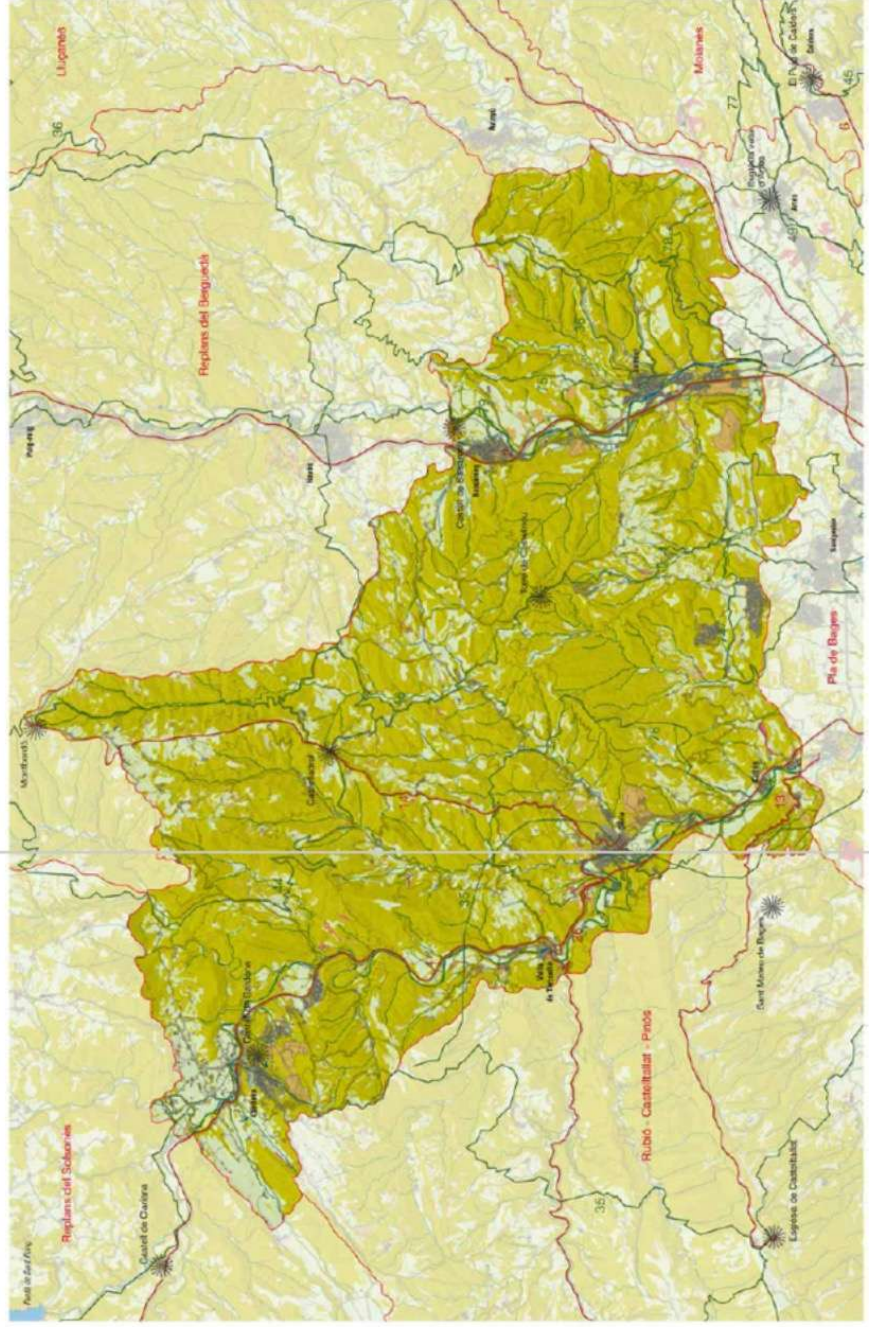

CARÀCTER

unitats de paisatge **Conca Salina**

Catàleg de paisatge Comarques Centrals Les unitats de paisatge **Conca Salina**

- Itinerari no motoritzat
- 35: Caniel de Mileny - Santa Creu de Borçell
 - 36: Cornaballa - Monestir de Montserrat
 - 44: Ruta de les Vint Ermites
 - 46: Santuari de Queralt - Monestir de Montserrat
 - 74: Voleyjerit Sompiador
 - 75: Camí del Romànic de Salient
 - 76: Sender de la Gaviana
 - 78: Sender de la Gaviana
 - 79: Ruta de les colònies ibèles del Lluçanès
 - Baixeny - Coll Rosal

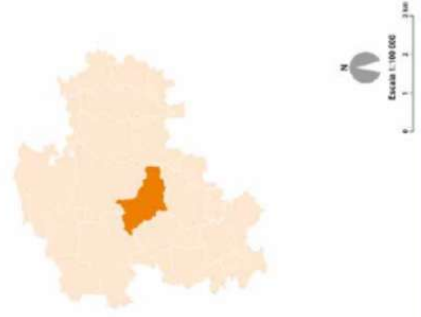

Foto: Teresa Llordés

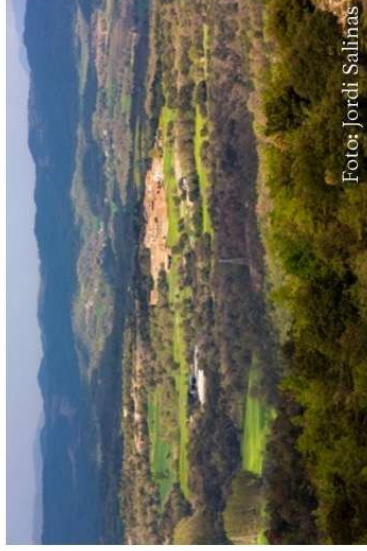
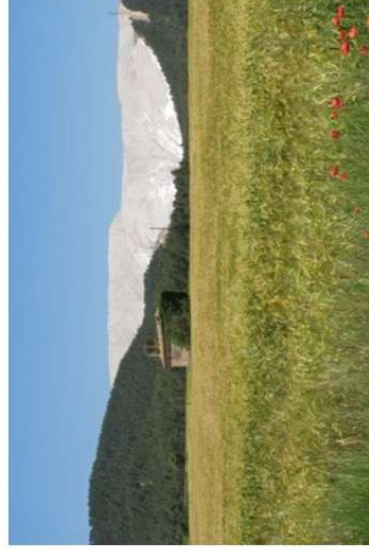

Foto: Jordi Salinas

Paisatge de muntanya mitjana estructurat per l'interfluvi entre el Cardener i el Llobregat.

Zona de tuons i replans on destaca el blanc dels runams salins artificials.

Nuclis de població compactes disposats seguint els rius Cardener (Súria i Cardona) i Llobregat (Sallent i Balsareny).

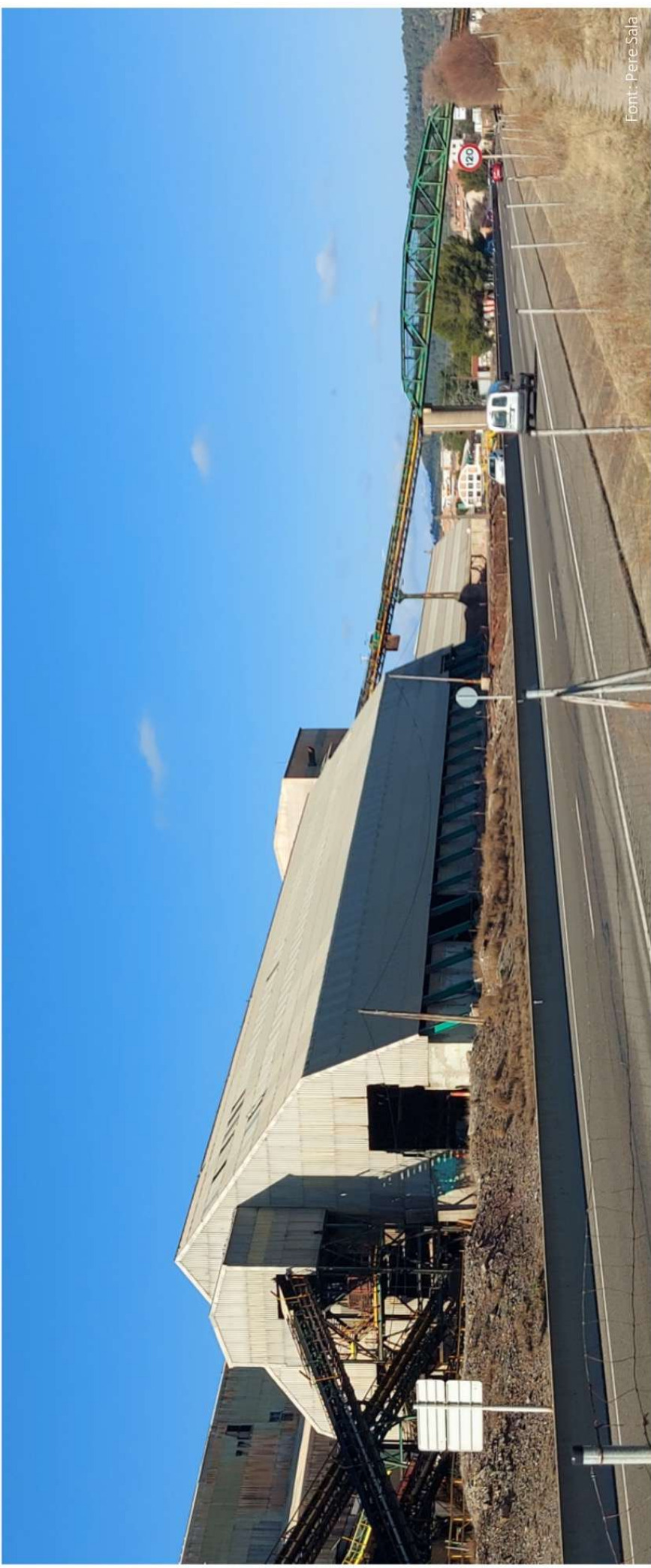
Lluny dels rius i dels principals eixos de comunicació que els segueixen (C-16 i C-55), destaca el mosaic agroforestal (bàsicament amb cereals) esquitxat de pobles (Castellnou de Bages, Serrateix i Castelladral), masos i altres construccions rurals (castells, ponts, murs de pedra seca...).

Les valls del Llobregat i el Cardener i el fet de ser lloc de pas ha propiciat l'existència de diversos castells i torres de defensa que actualment són fites, com els castells de Cardona, Balsareny, Sallent (juntament amb l'església de Sant Esteve i Sant Sebastià).

Les construccions de pedra seca són abundants, amb més de 1.400 construccions, la majoria barraques (Wikipedia).

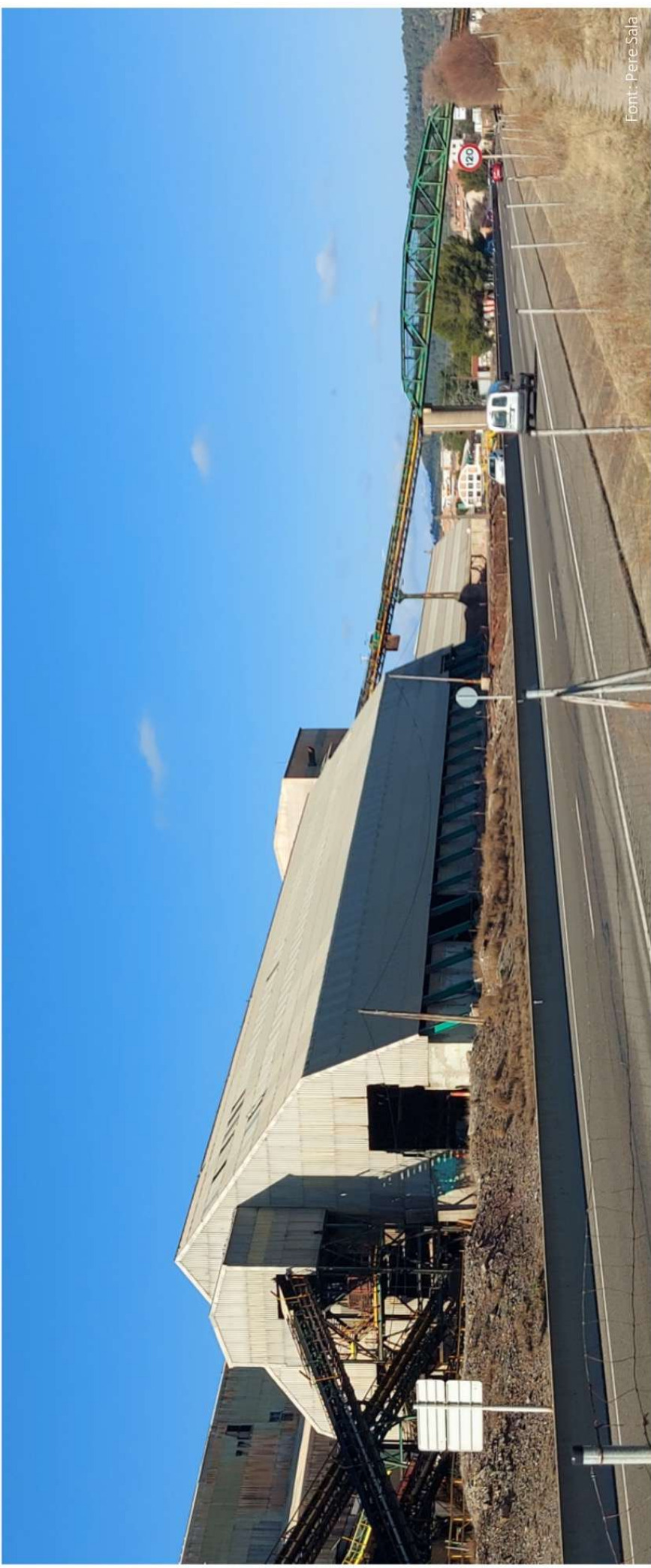
Paisatge industrial constituït per antigues fàbriques tèxtils i sobretot per la mineria salina que doten d'una forta identitat a la Conca Salina i constitueixen un llegat col·lectiu. Destaca la muntanya de sal de Cardona.

Aquests elements industrials no s'han d'entendre com elements aïllats sinó com a part d'un conjunt, d'un paisatge industrial miner que li dona sentit.

Font: Pere Sala

VALORS

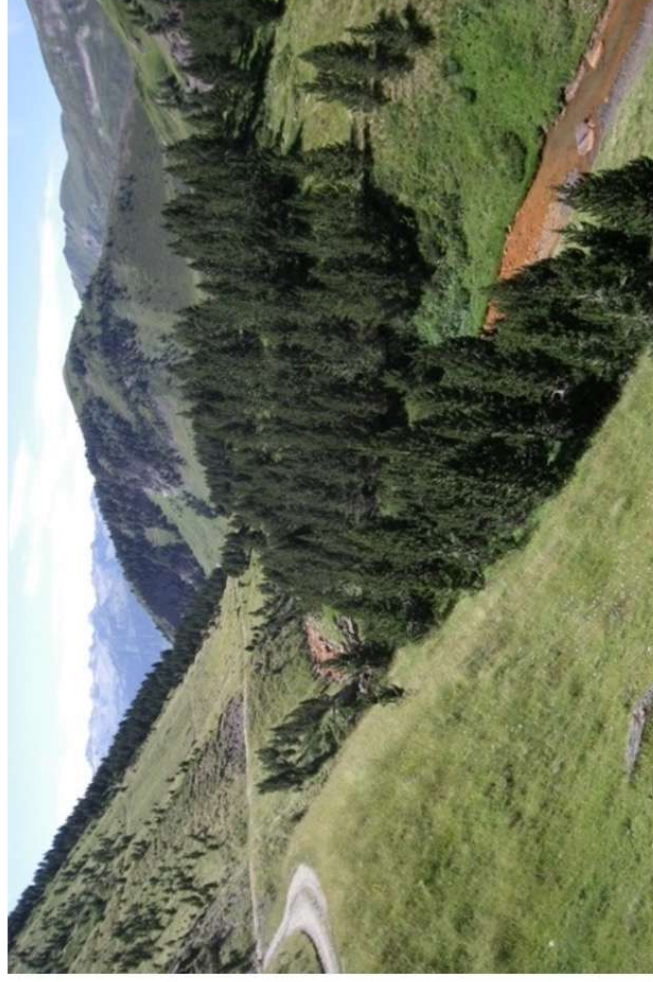

Font: Pere Sala

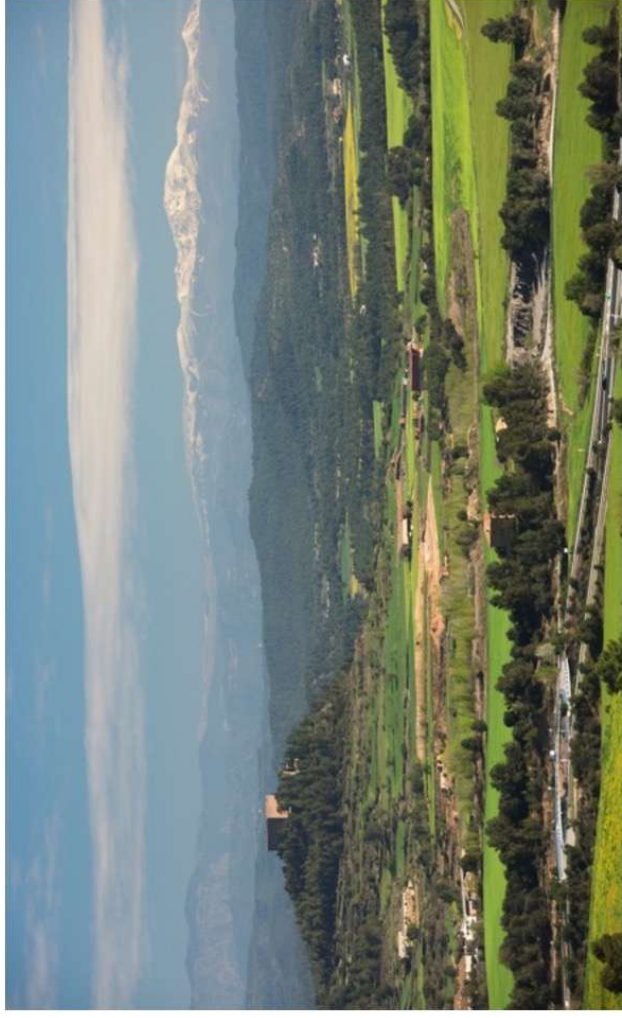
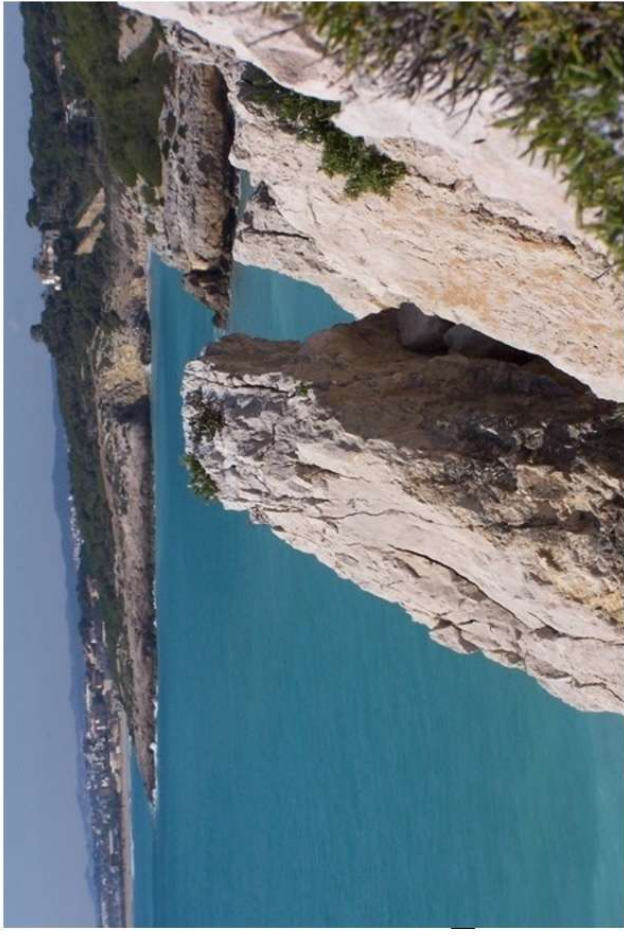
Valors naturals · estètics · històrics · us social · simbòlics · productius

Els paisatges, tots els paisatges, atresoren una gran diversitat de valors, reconeguts tant per la comunitat científica com per la població.

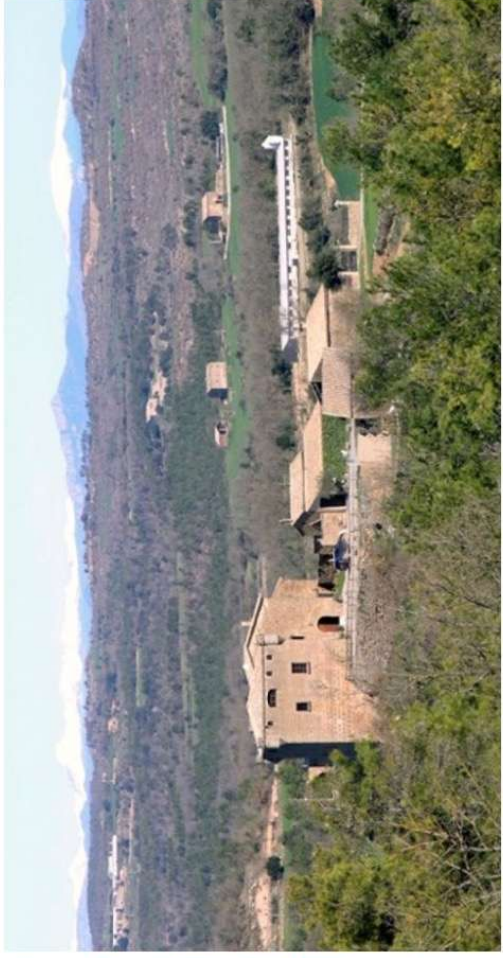
Valors naturals

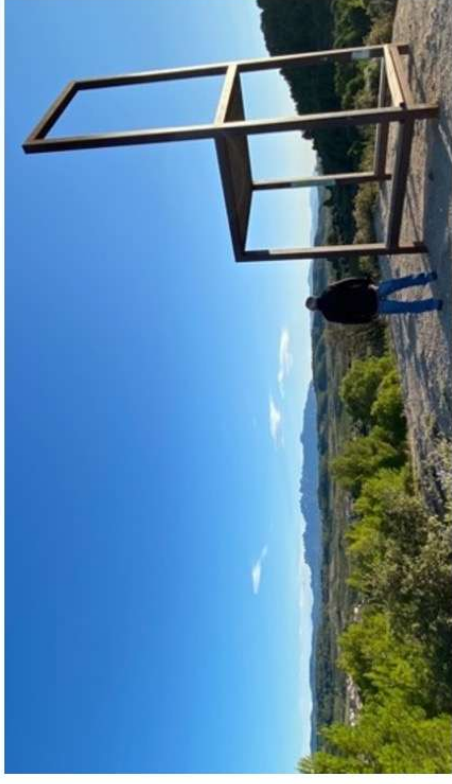
Valors estètics

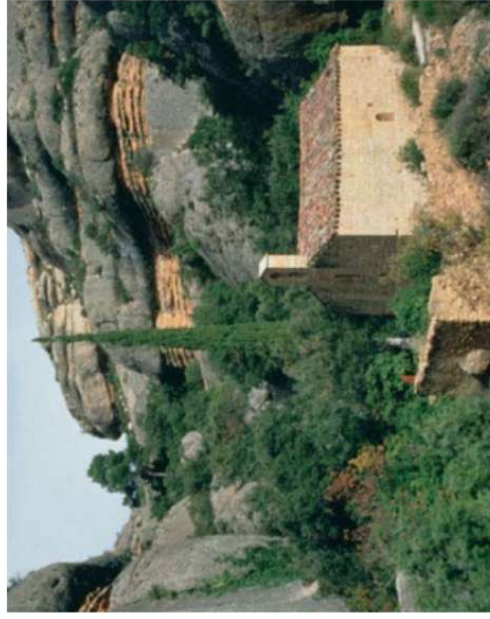
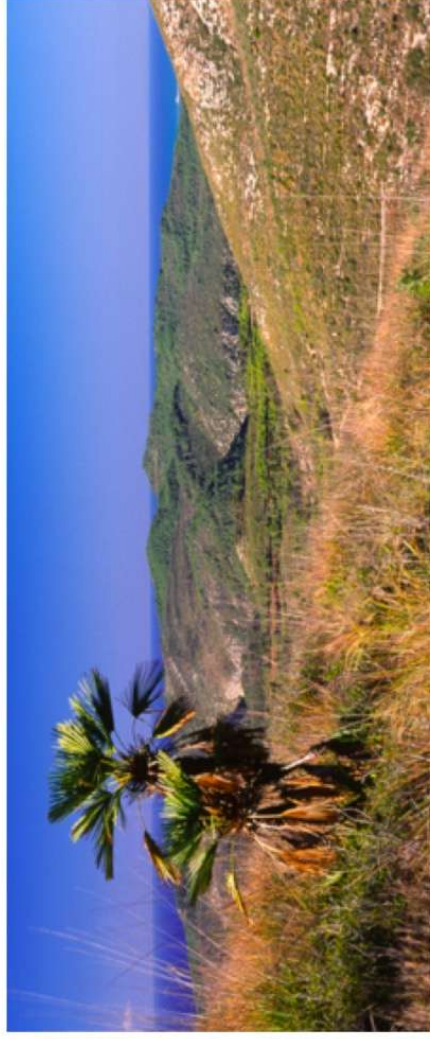
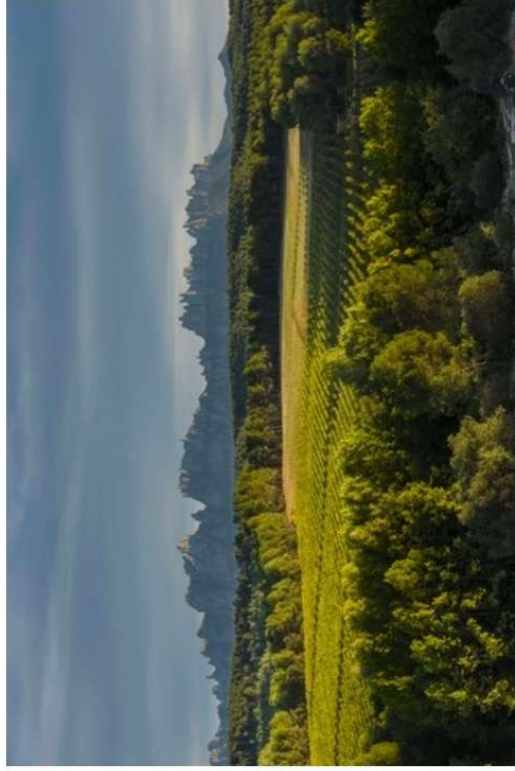
Valors històrics

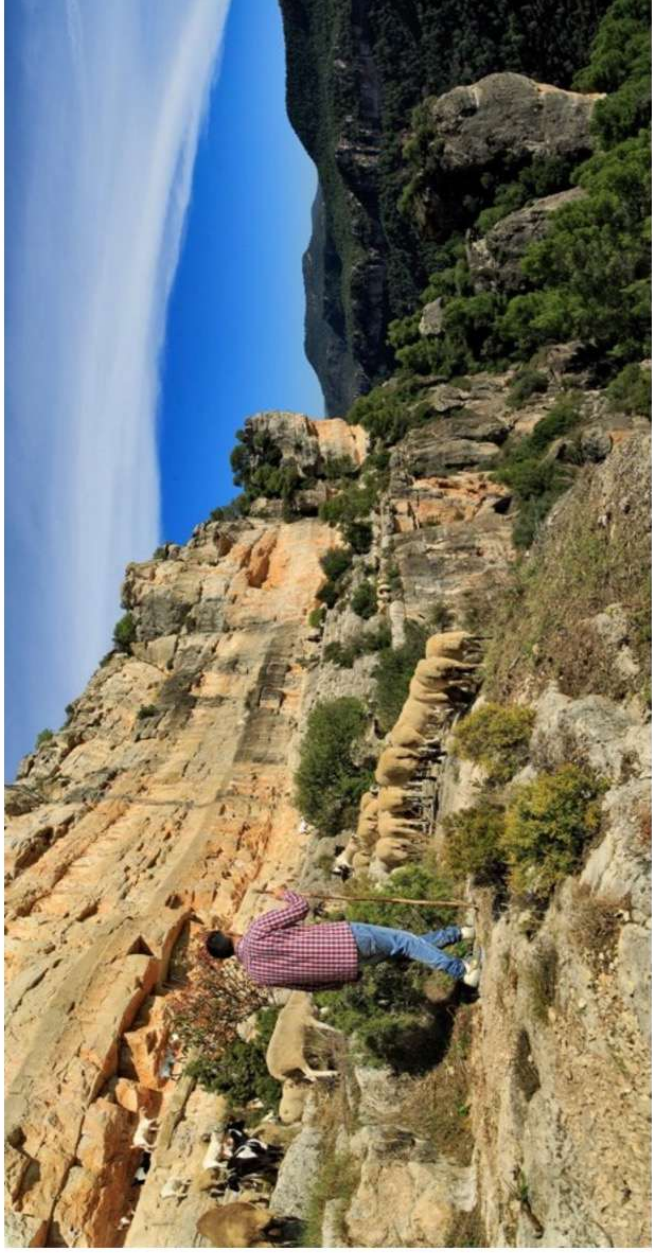
Valors d'ús social

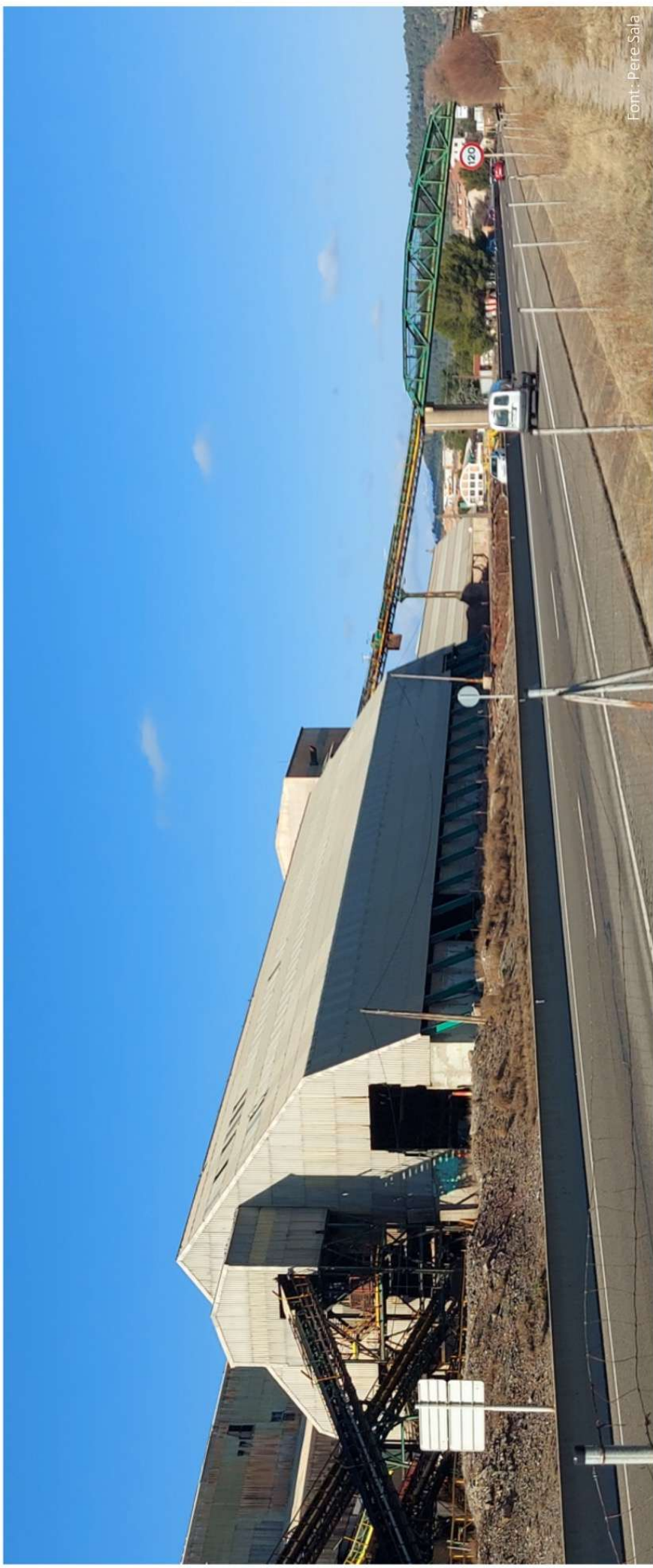

Valors simbòlics i identitaris

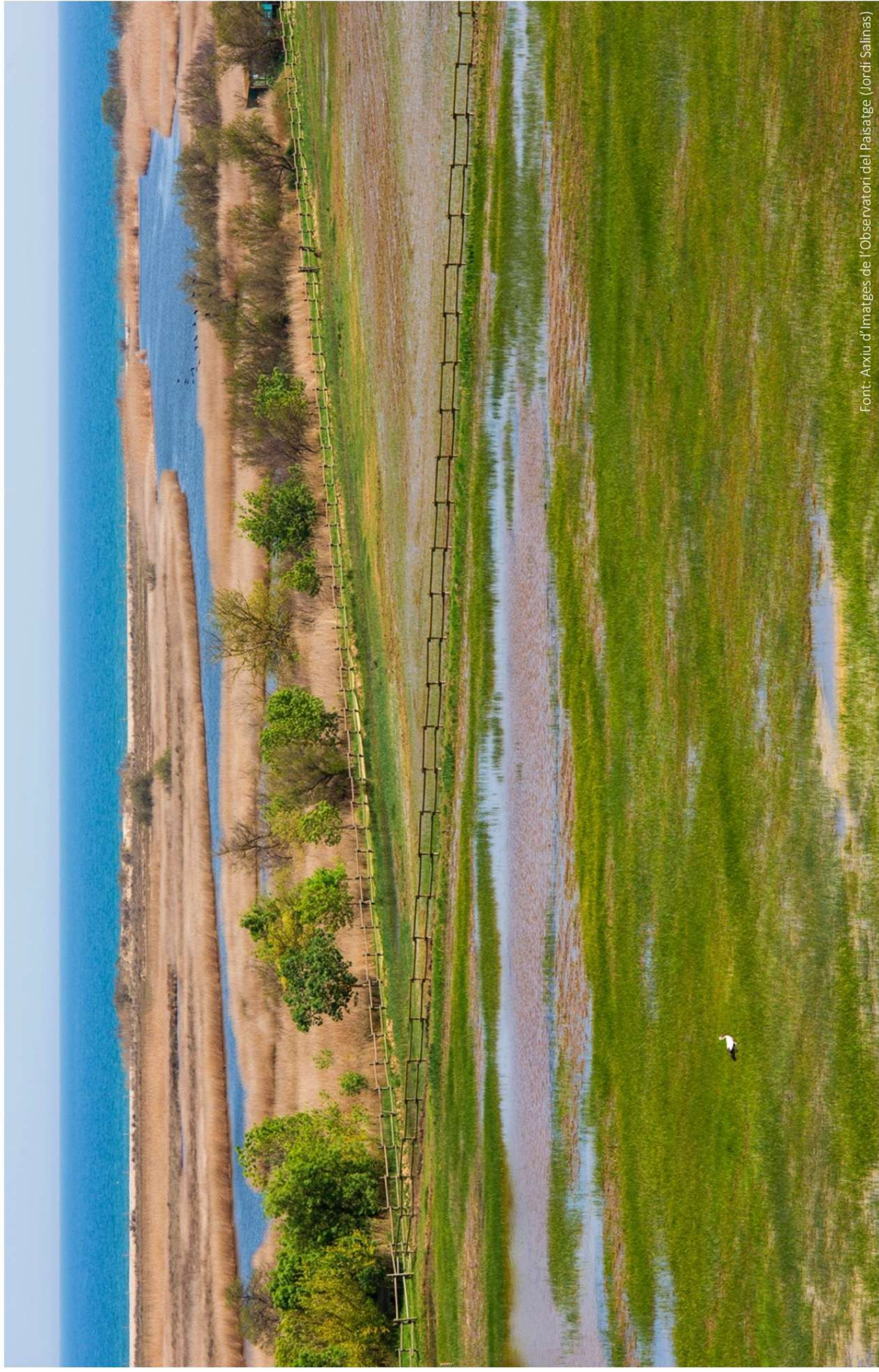
Valors productius

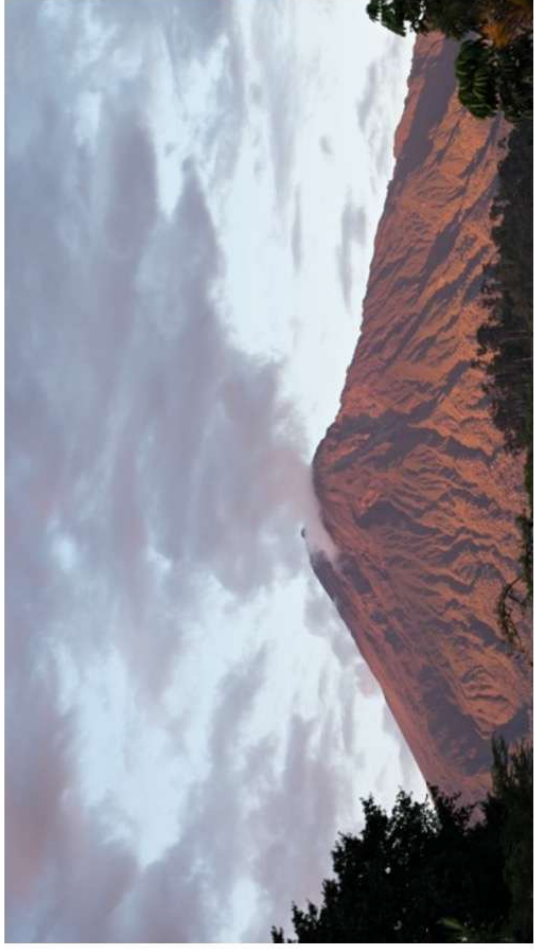
Font: Pere Sala

El reconeixement i l'activació dels valors en els païsatges quotidians permeten diferenciar i reforçar la identitat pròpia, la qual cosa representa una oportunitat per a definir estratègies participades innovadores i creatives del lloc i en el lloc.

Font: Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Jordi Salinas)

La percepció que tenim del paisatge ha anat evolucionant al llarg de la història en funció del significat i l'apreciació cultural que ha adquirit en cada moment. Fins fa poques dècades, per exemple, la percepció que teníem dels aiguamolls era d'uns espais malsans i insalubres.

Mont Meru

Mont Olimp

Mont Tabor

Pedraforca

La muntanya és i ha estat un element fonamental del paisatge, hi té una presència notable i –sobretot– una forta càrrega simbòlica. Les societats que han viscut al seu entorn, que l’han observada al llarg dels segles, han generat un munt de mites, de llegendes, de contes només comparable al mar i al desert, uns altres dos paisatges excepcionals en aquest sentit.

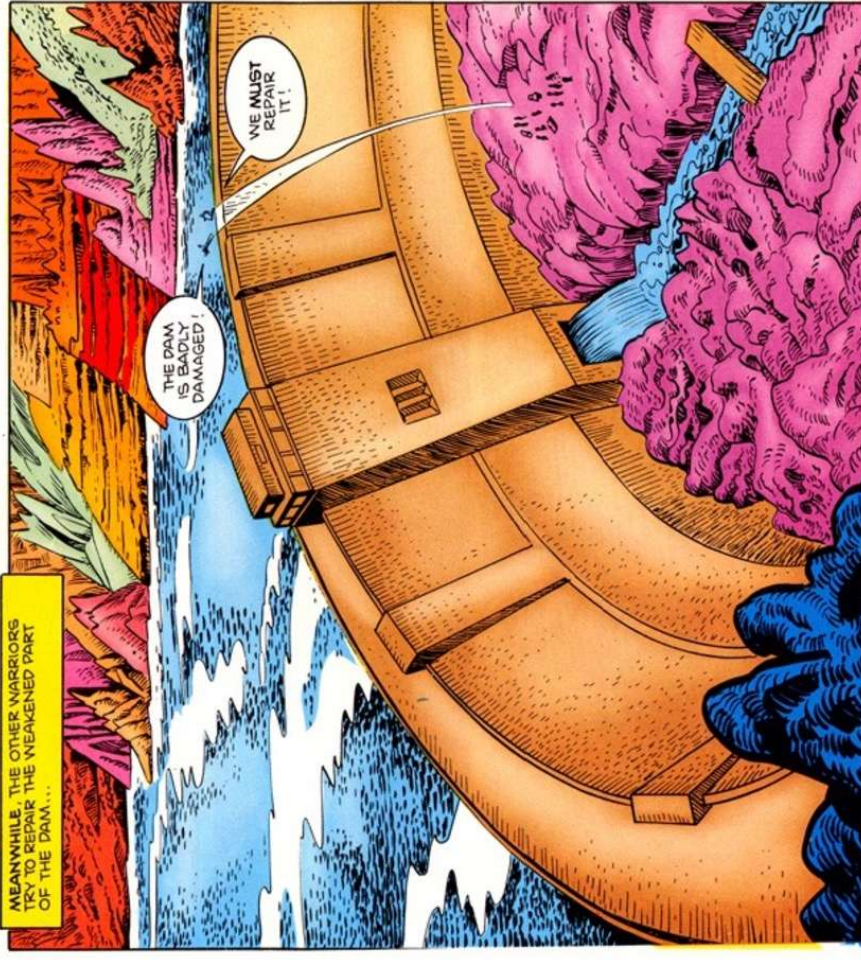
La habitación de Fermat, Lluís Piedrahita, 2007

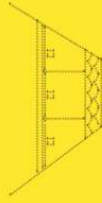
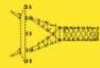
Superman, de Richard Donner, 1978

HE-MAN FOLLOWS BUZZ-OFF ON HIS JET SLED...

Còmic He-Man

Seminari

**Significats i valors dels paisatges
de l'energia hidroelèctrica**

21/22/23 de març de 2019

Centre de Suport Territorial
Pirineus de l'ICGC, **Tremp**

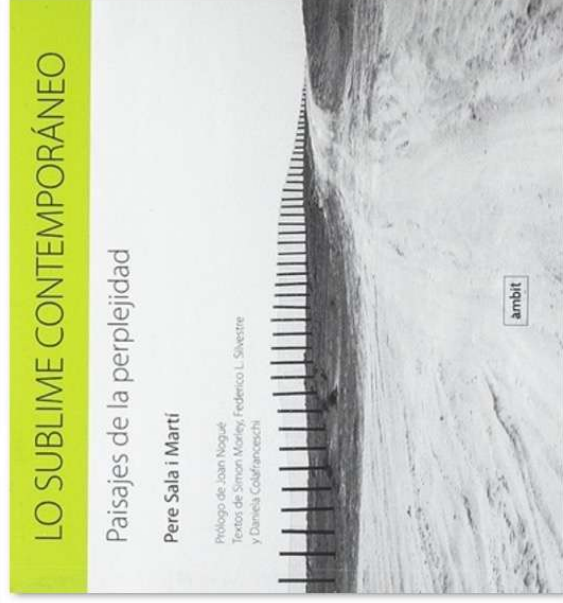
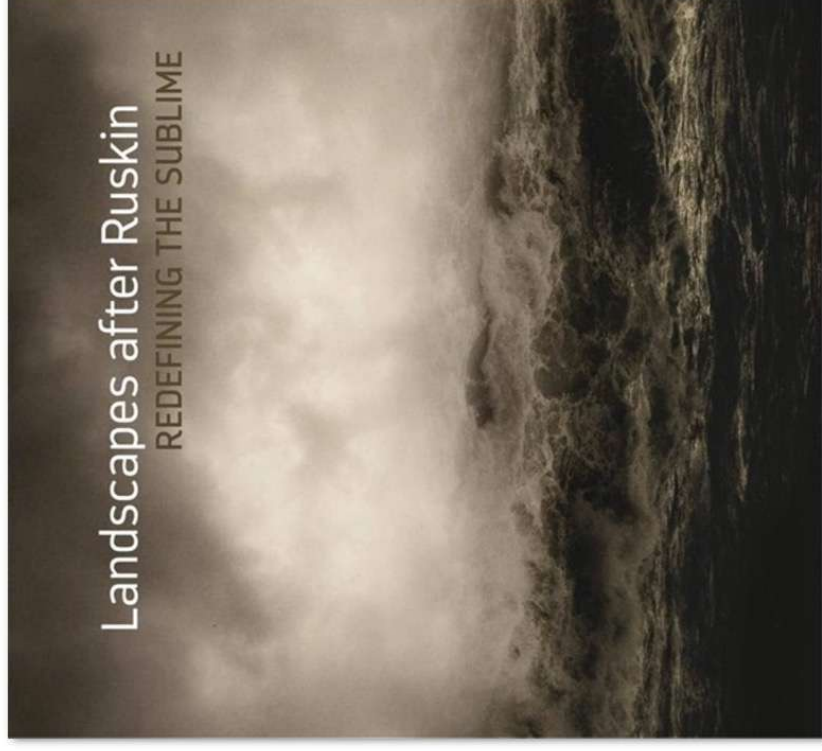
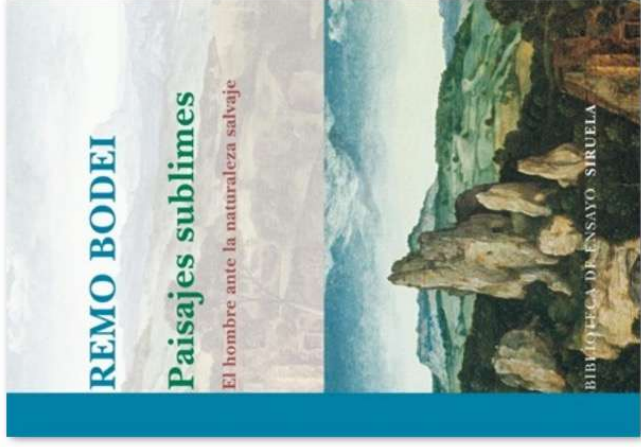
PAISATGE/kW

L'energia hidroelèctrica ha tingut un paper clau en la industrialització del país. Per als territoris productors, com els Pirineus, ha suposat la major transformació socioeconòmica dels darrers cent anys i ha deixat una extraordinària empremta en el paisatge.

La gran potència simbòlica que tenen avui les infraestructures hidroelèctriques en el territori català ens invita a debatre quines són les noves imatges i

significats que ens transmeten aquests paisatges, com estan derivant avui cap a un accelerat procés de patrimonialització, o com es converteixen en un element clau de dinamització territorial. No solament pel valor industrial de l'obra d'enginyeria, sinó també per tractar-se d'elements que són protagonistes, dominants, d'un paisatge –l'energètic– que a poc a poc emergeix com un nou paisatge de referència a casa nostra.

Emergeix una visió contemporània del sublim, ja que la contemporaneïtat ha creat paisatges capaços d'inquietar-nos i de provocar-nos incertesa, però que també ens atrapen i captiven. Al capdavall, què queda –si queda alguna cosa– dels paisatges sublims del segle XVIII? Ja no només és una qüestió estètica, com ho va ser als segles XVIII i XIX. L'empremta humana és tan present a tot arreu que, d'alguna manera, remet a tota una xarxa de relacions ètiques i polítiques amb la natura.

Mapa de les unitats de paisatge de Catalunya

Cartografia 1:250 000
1 cm = 2 500 m

Departament de Cultura
Generalitat de Catalunya
Institut Cartogràfic de Catalunya
Observatori del Paisatge
www.icgc.cat

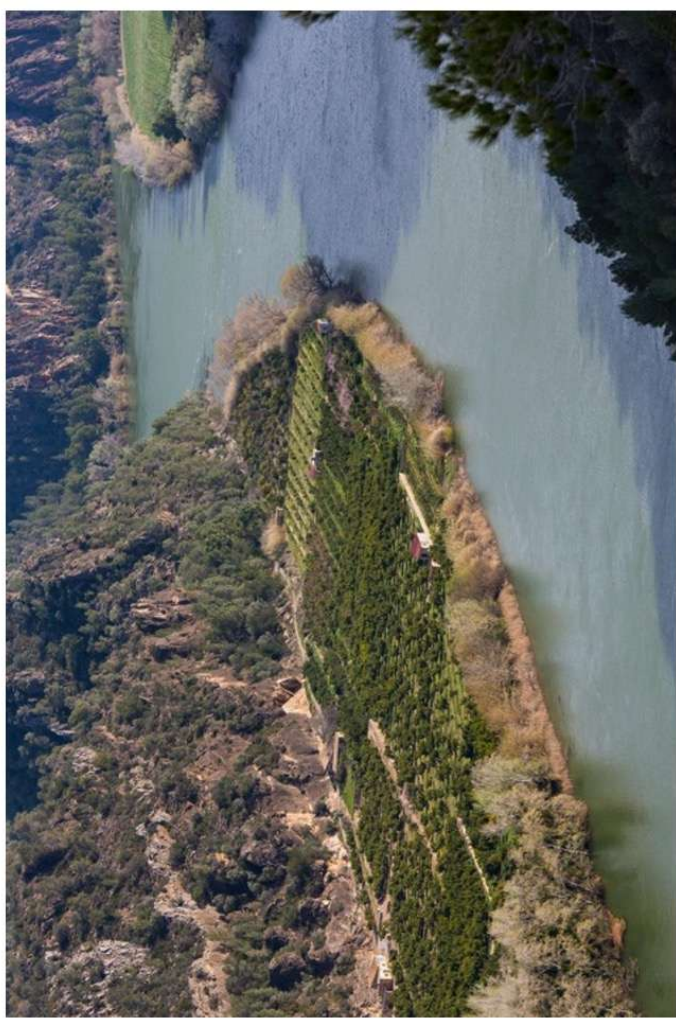
Característiques i singularitats del paisatge

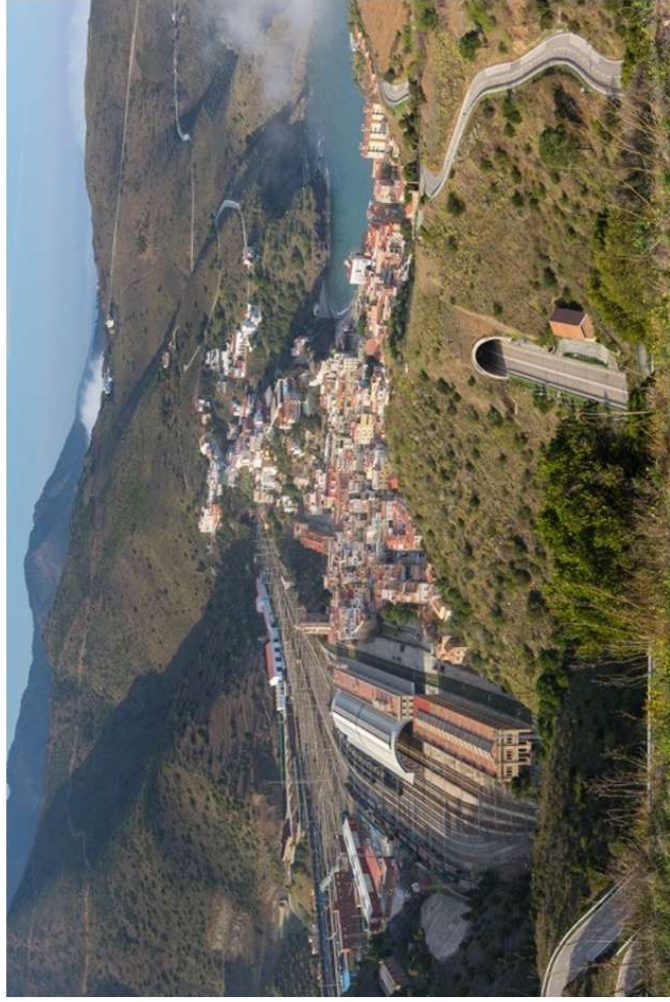
SINGULARITATS

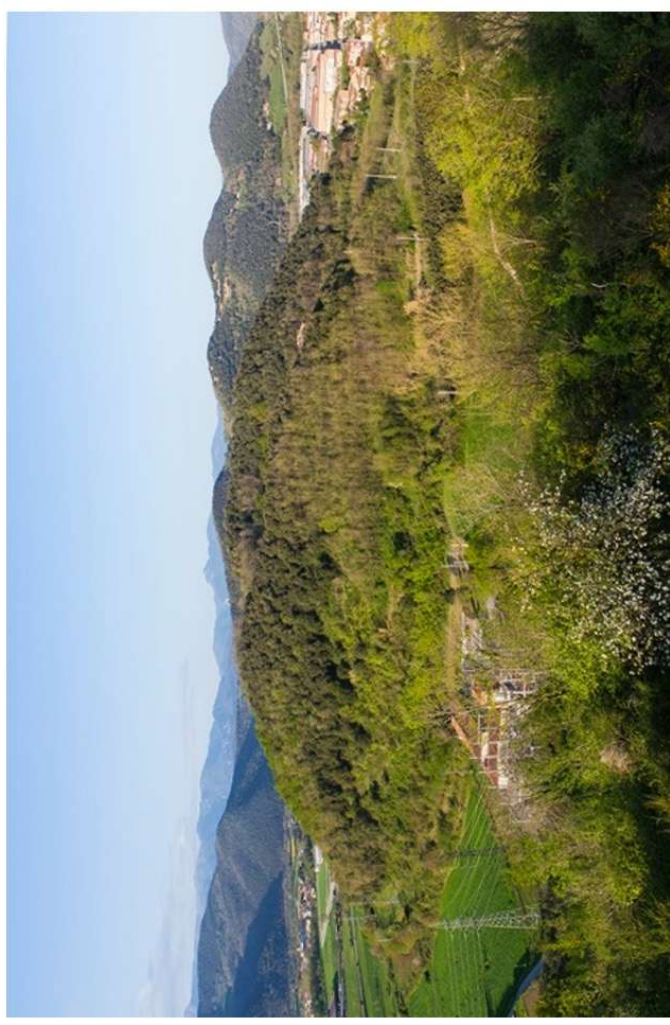
Llacs i estanys d'alta muntanya

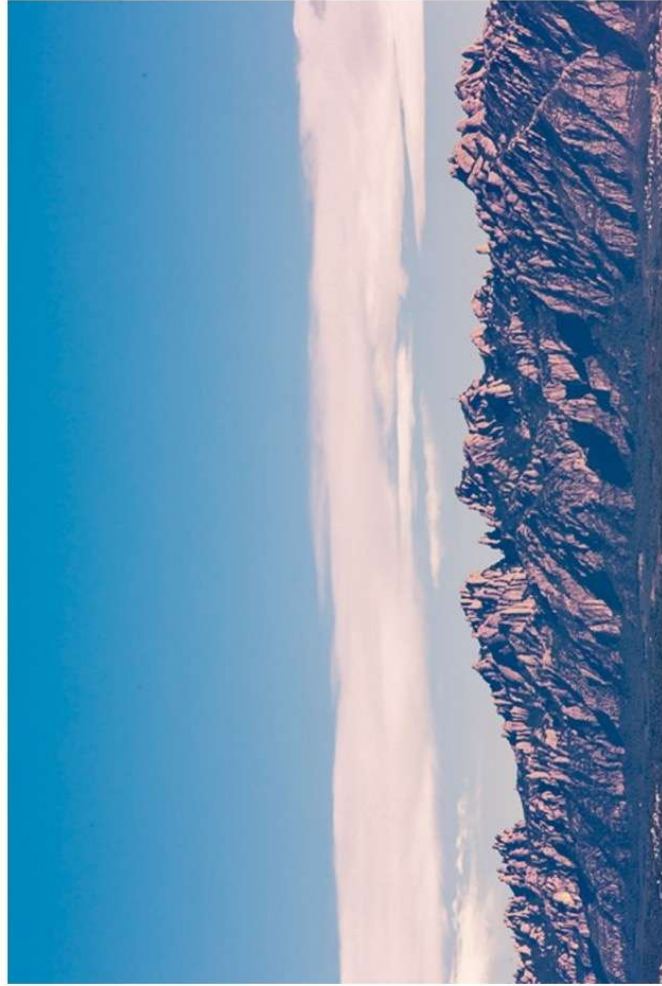
Rius i terrasses fluvials

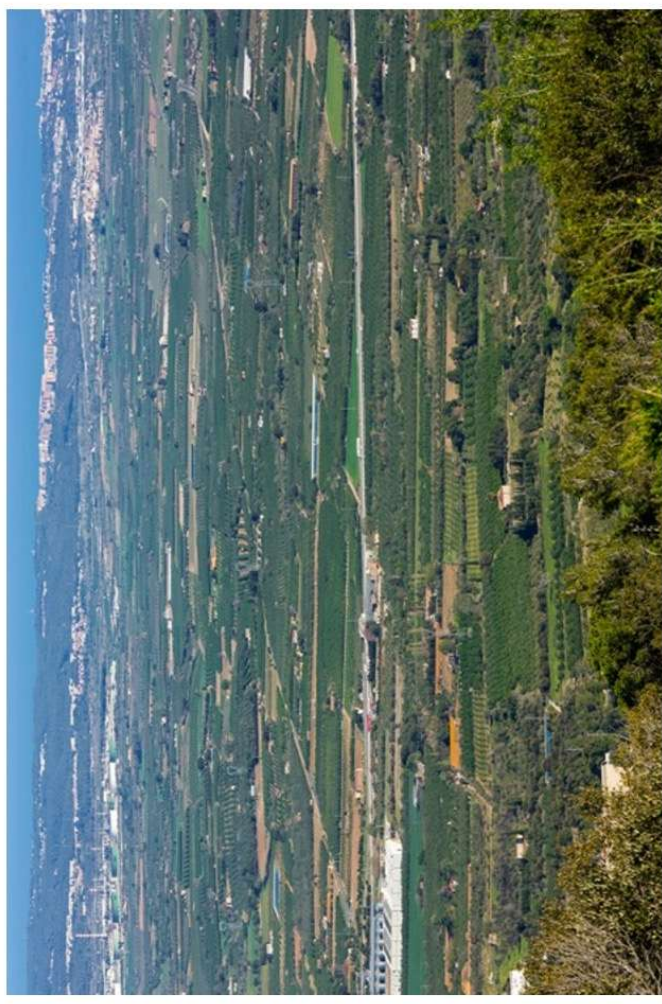
Paisatges de frontera

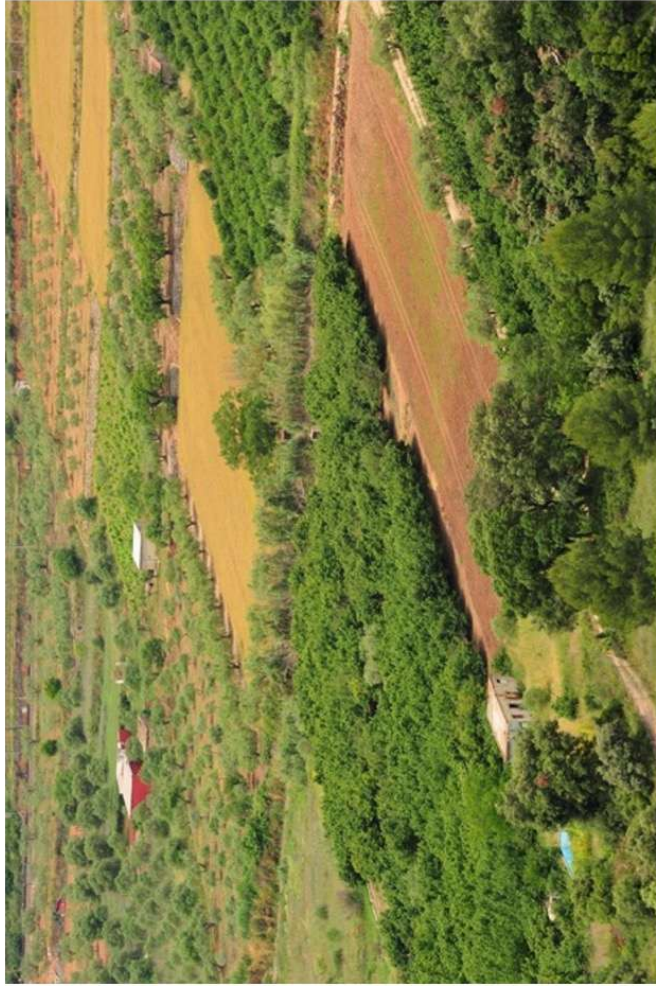
Paisatges volcànics

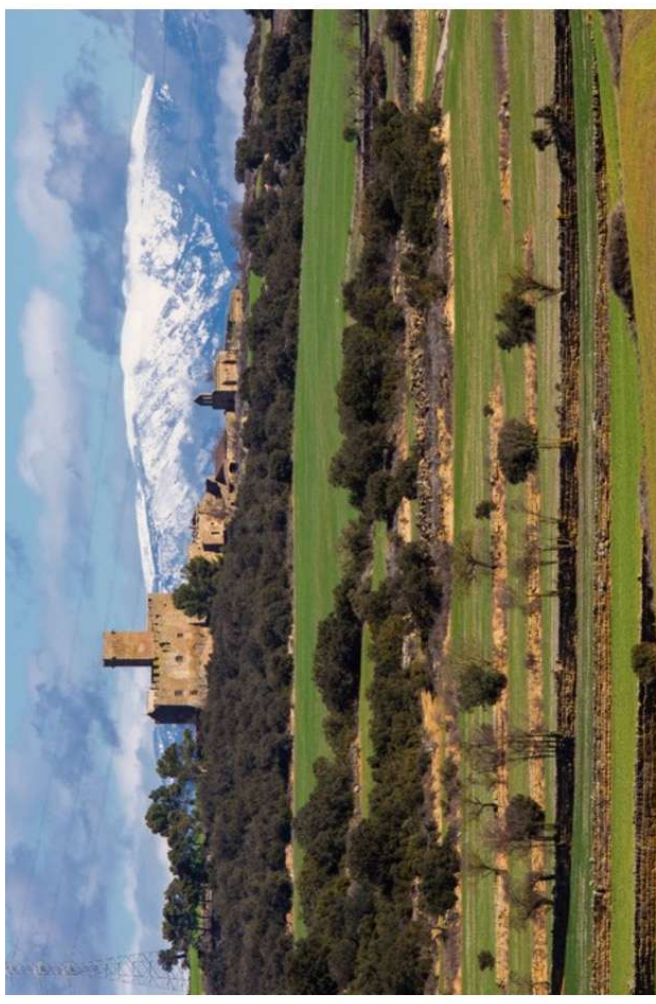
Paisatges espirituals

Paisatges de l'avellaner

Trilogia mediterrània

Paisatge de les construccions defensives

Font: Arxius d'Imatges de l'Observatori del Paisatge (Teresa Llorcés)

Antics paisatges industrials miners

44 singularitats dels paisatges de Catalunya

Llacs i estanys d'alta muntanya
Valls i congostos pirinencs
Boscors singulars
Bocage en fons de vall, prats de dall i prats de pastura
Paisatges volcànics
Estructures d'alineacions arbrades
Paisatges de frontera
Espais naturals emblemàtics
Paisatges del romànic pirinenc
Zones estepàries
Paisatges de les construccions defensives
Paisatges de les infraestructures hidroelèctriques
Mosaics agroforestals
Masies disperses
Nuclis antics
Zones humides
Fons escènics i fites
Planes cerealístiques
Paisatges del vent, la boira i la neu
Patrons d'assentament singulars
Planes de regadiu
Trilogia mediterrània

Antics paisatges industrials i miners

Penya-segats
Turons i tossals a les planes
Vinya
Àrees logístiques, industrials i de serveis
Façana litoral urbana
Paisatges de la pedra seca
Rius i terrasses fluvials
Perifèries residencials
Conjunts sobreposats d'infraestructures lineals
Barrancs i rieres
Paisatges de l'avellaner
Paisatges del garrofer
Paisatges espirituals
Boscors metropolitans
Eixamples
Olivera
Conreus de cítrics
Deltos de tradició agrària de regadiu
Urbanització de baixa densitat
Agricultura periurbana
Skylines urbans

Font: Pere Sala

ESPais EN TENSió [I D'OPORTUNITAT]

DEL PENEDE'S

JULIOL DE 2023

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori

Observatori del Paisatge

MAR MEDITERRANEA

 Generalitat de Catalunya
Departament de Territori

Observatori del Paisatge

Espais en tensió i d'oportunitat. Buscar l'oportunitat enmig de la tensió

Figura 13. Percepció de canvis en les infraestructures

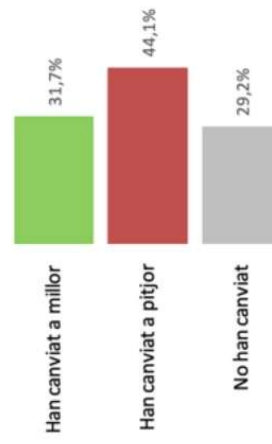

Figura 14. Percepció de canvis en pobles i ciutats

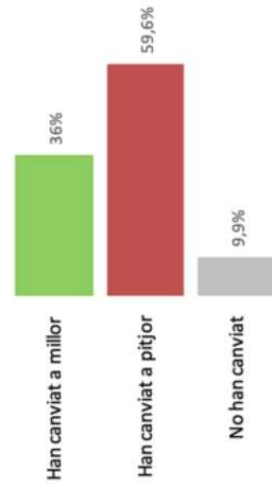

Figura 15. Percepció de canvis en els polígons industrials

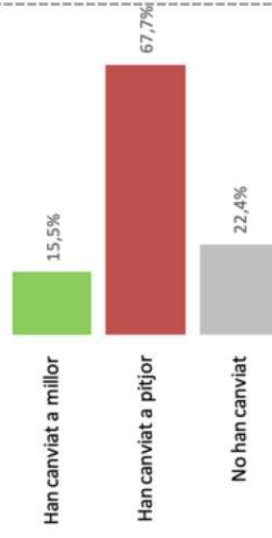
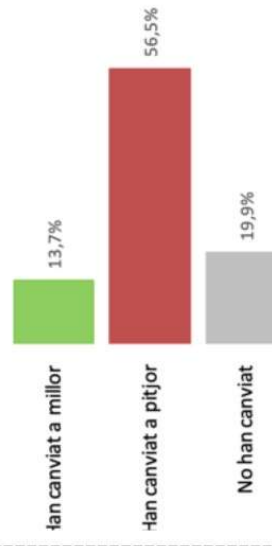
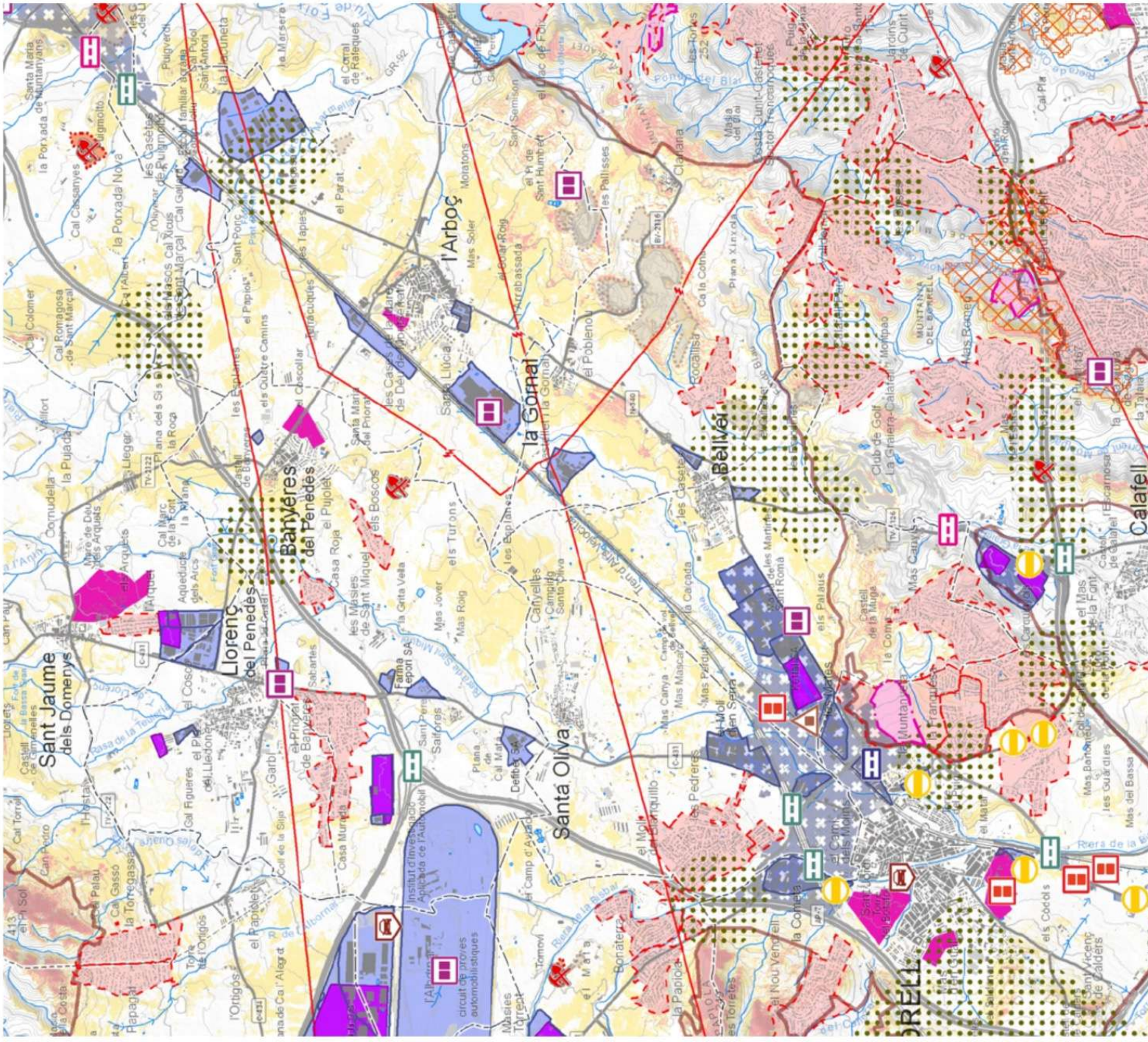

Figura 16. Percepció de canvis en les urbanitzacions

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

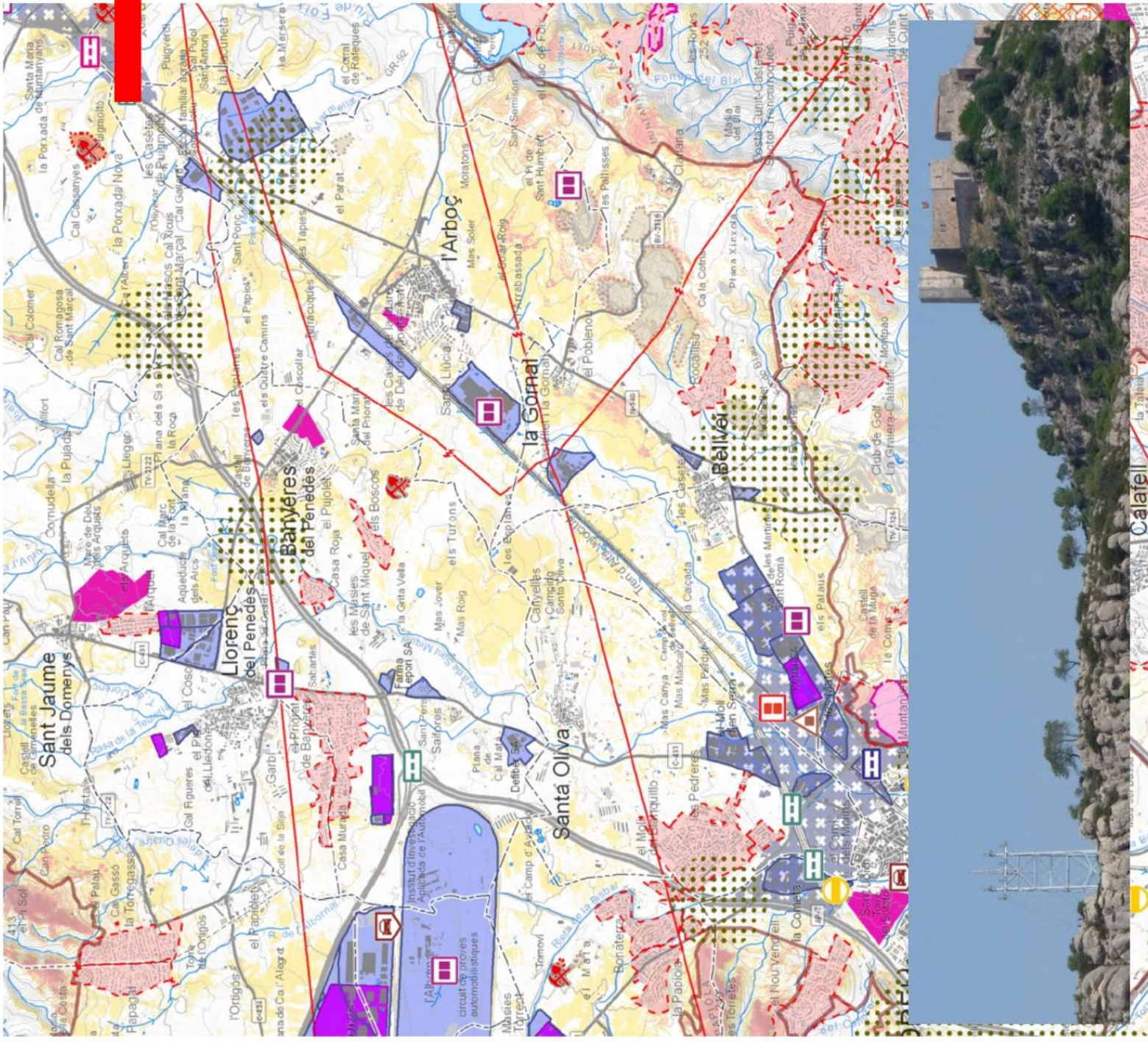
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

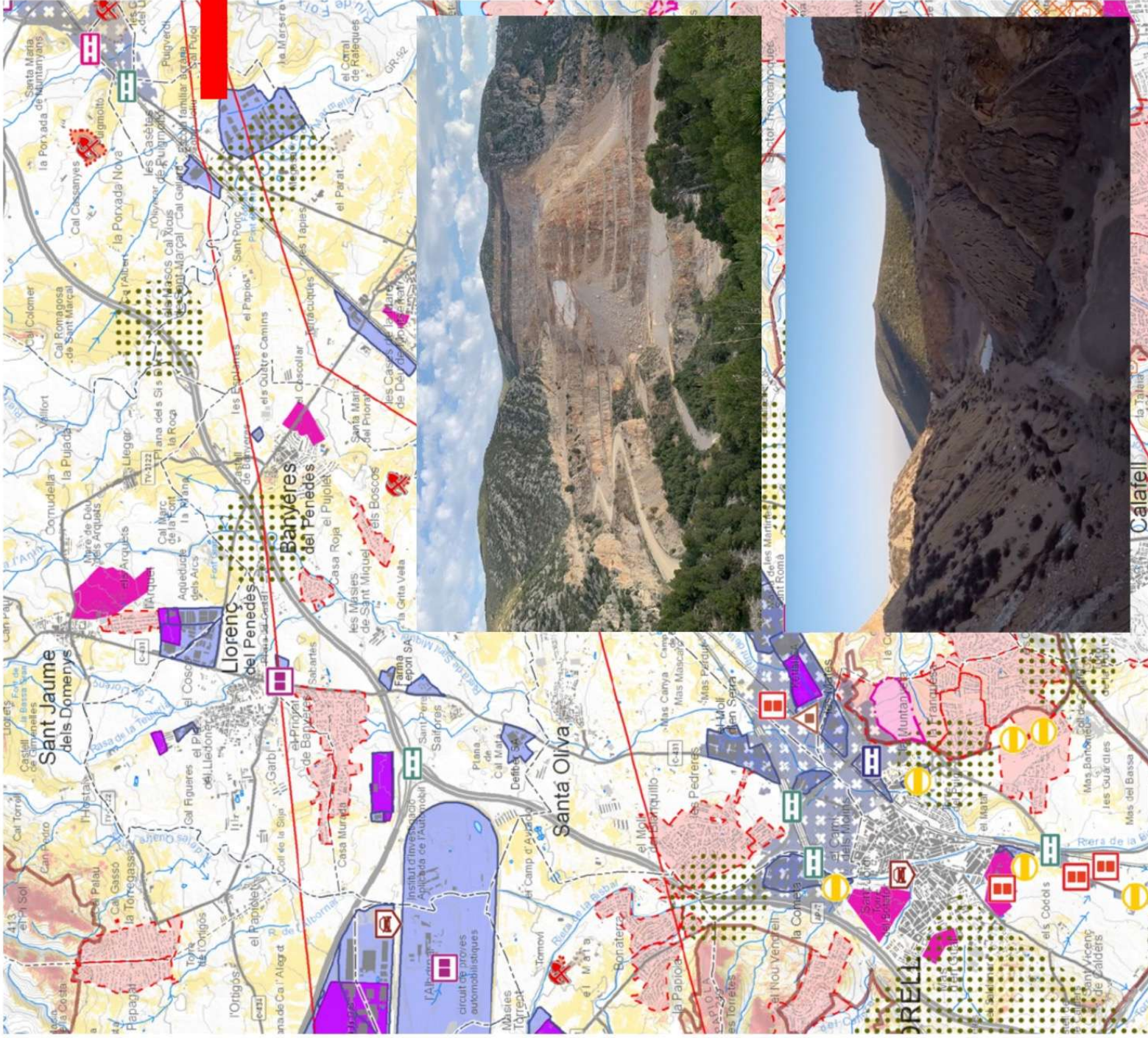
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

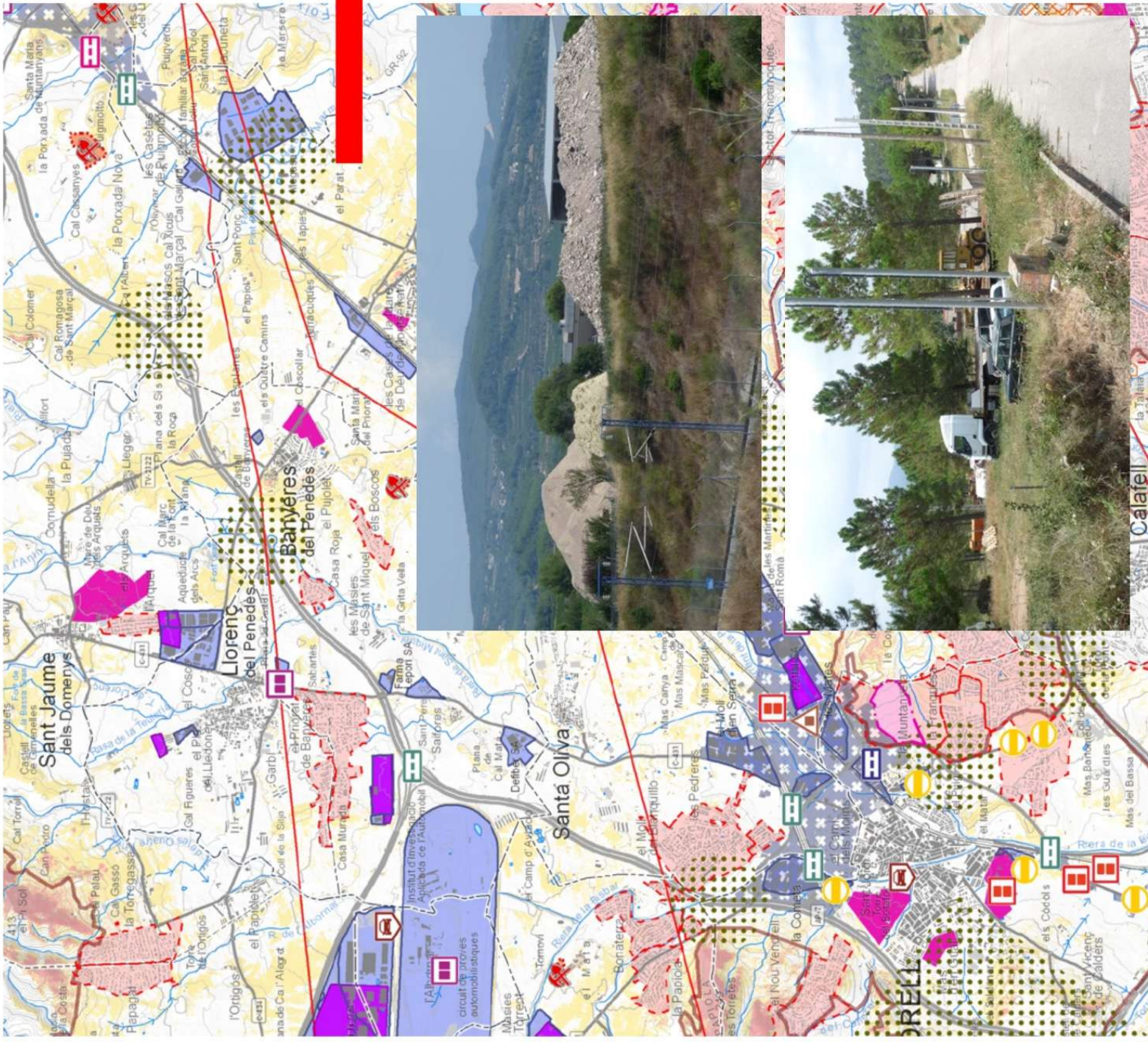
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

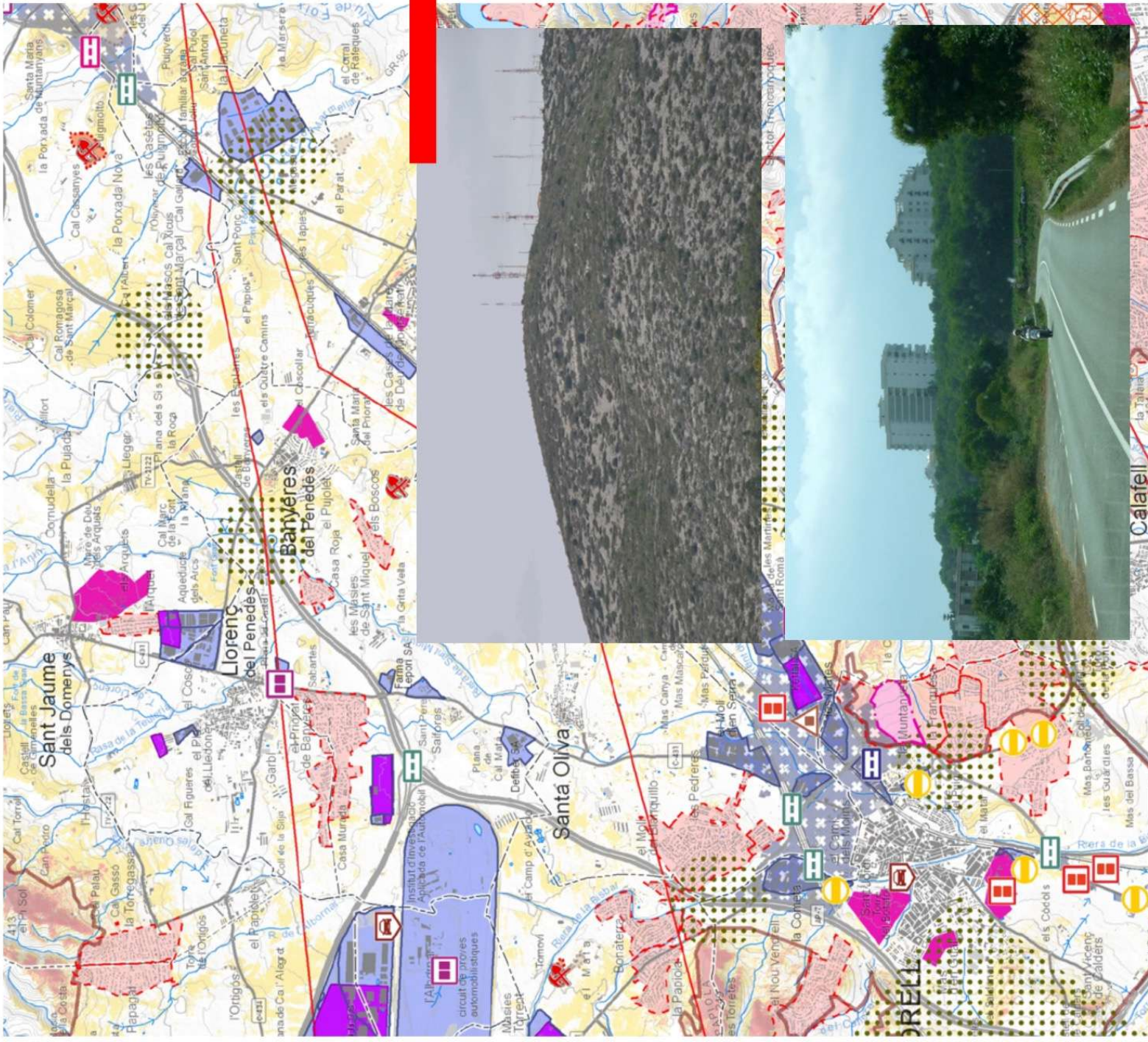
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

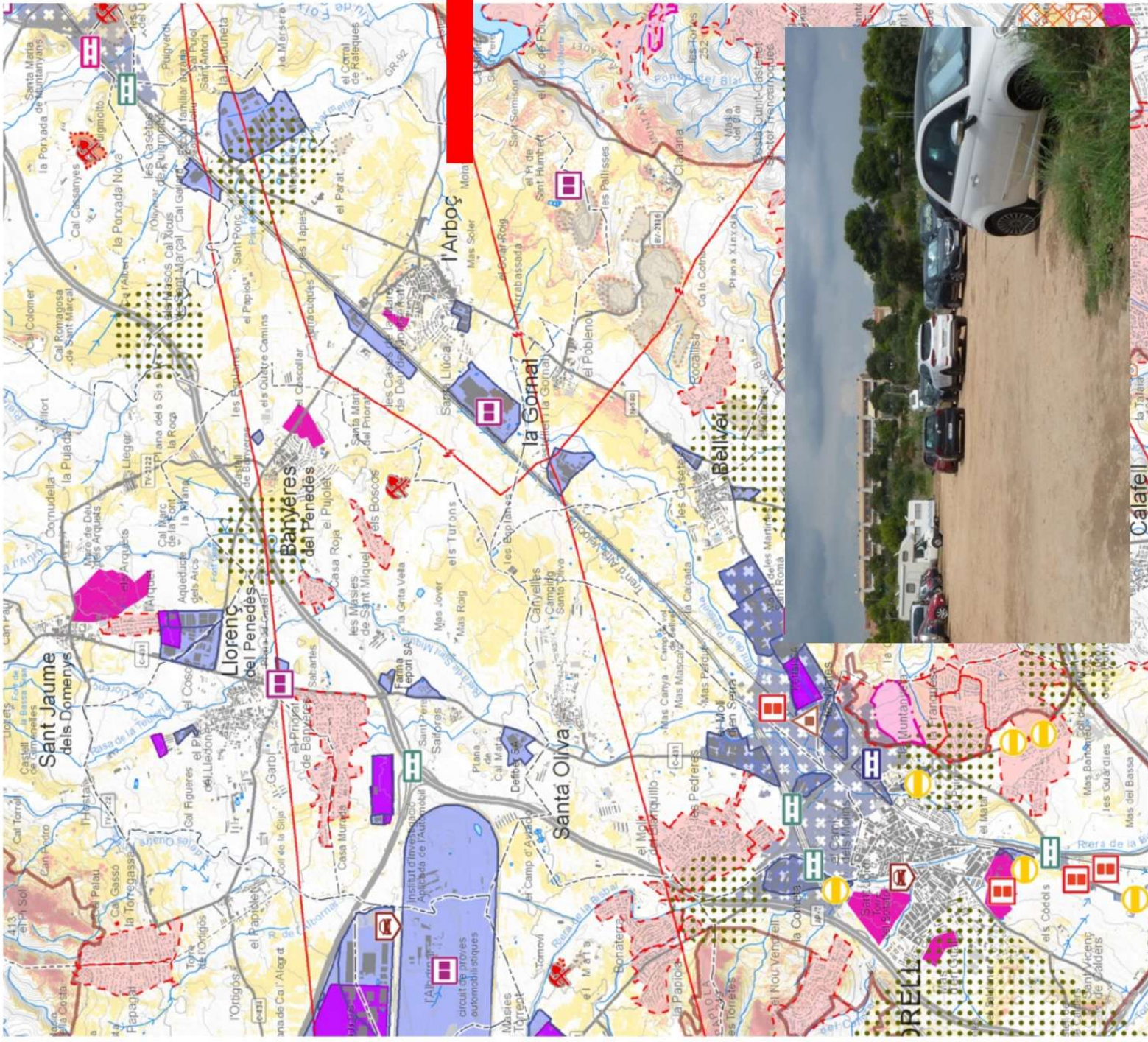
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènica
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

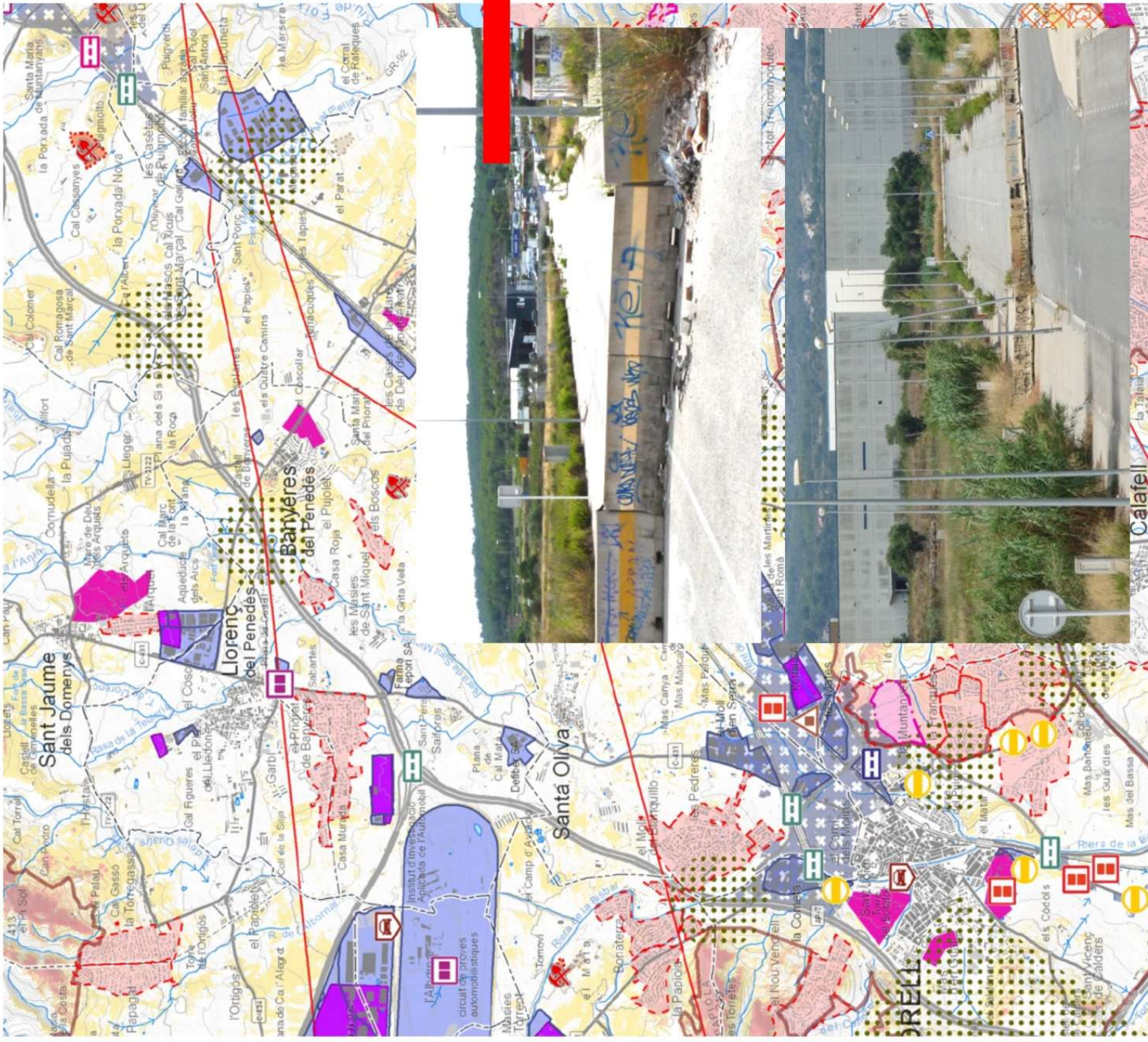
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

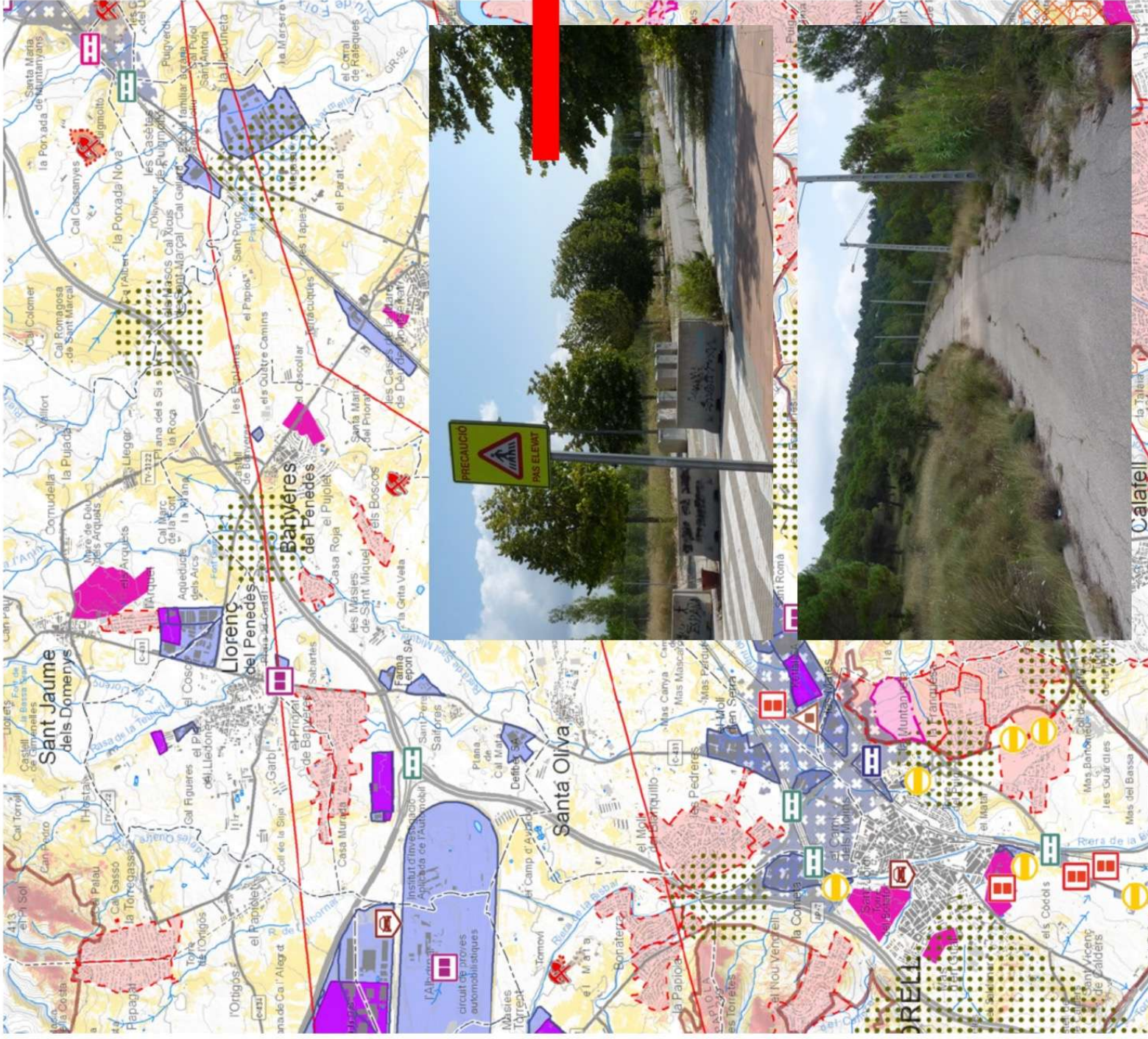
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

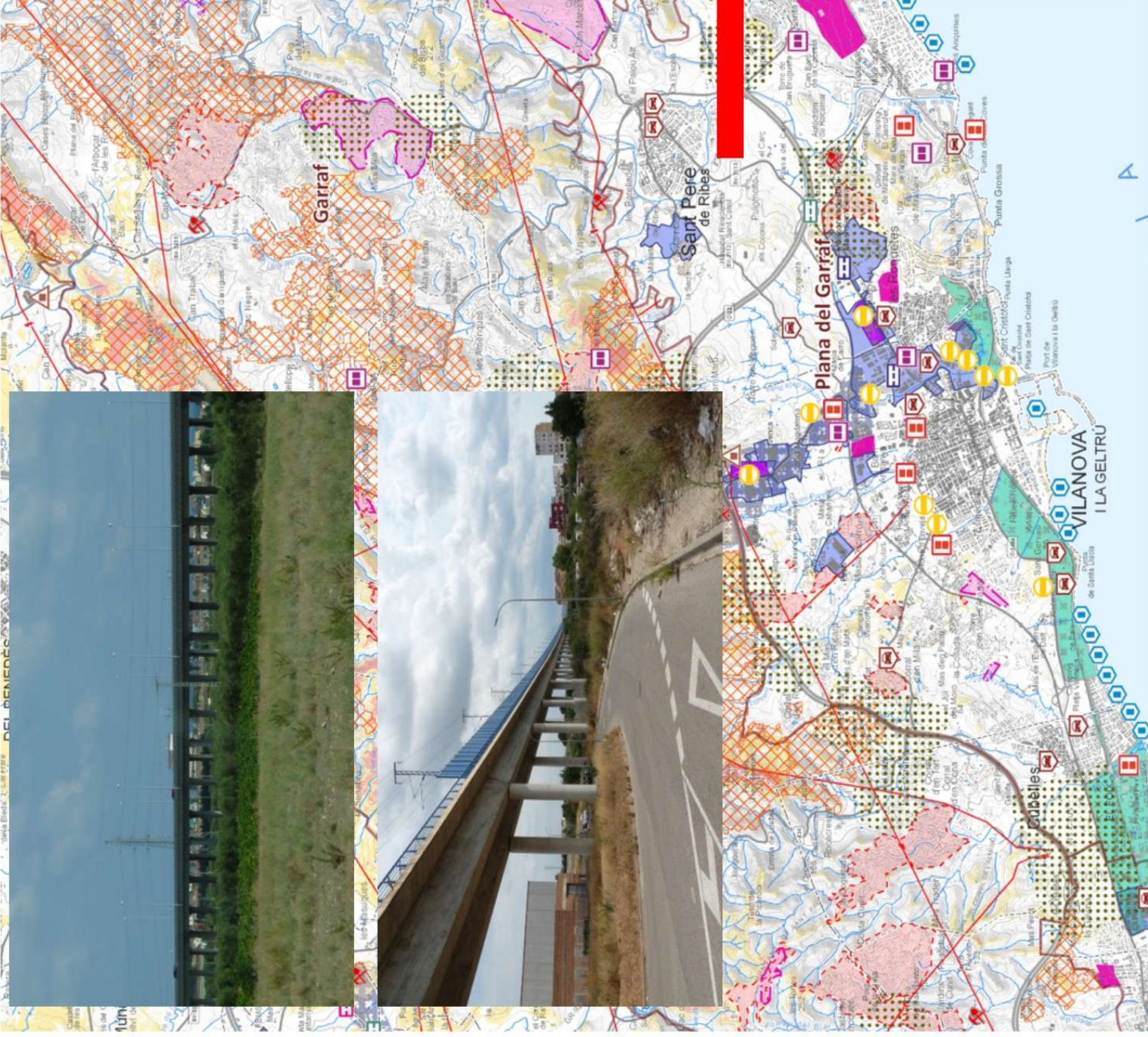
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

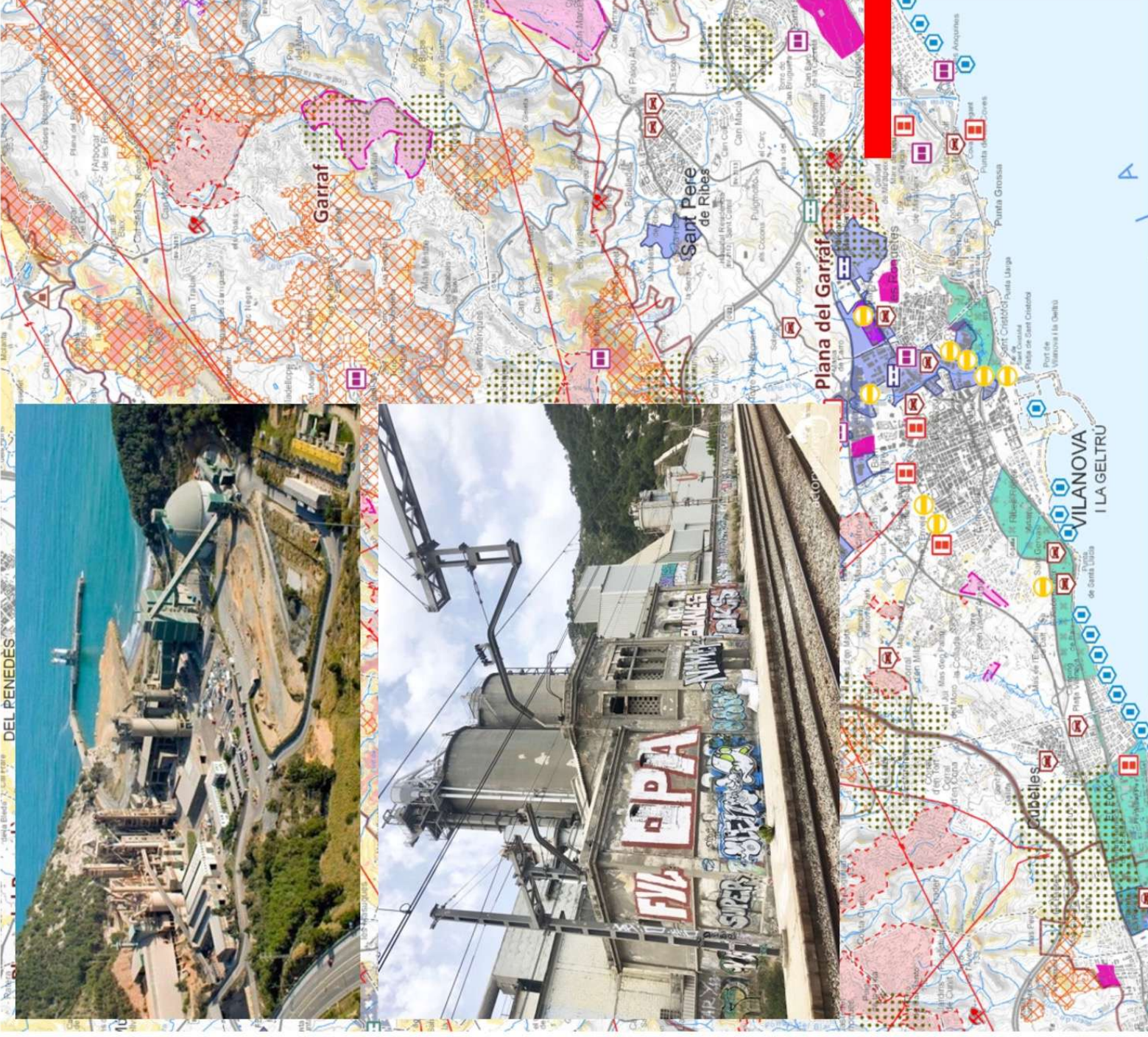
- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

- Tram de carretera molt visible
- Carretera apartador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Paisatges forestals

- Incendis recents (2015 - 2020)
- Incendis anteriors (1990 - 2014)
- Linia elèctrica d'alta tensió
- Abocador
- Activitat extractiva
- Activitat extractiva abandonada i no restaurada

Paisatges periurbans i oberts

- Materials acumulats a l'aire lliure
- Abocament de terres
- Construcció en desús en espai periurbà o obert
- Construcció discordant
- Àrea d'aparcament espontània
- Creixement industrial inacabat
- Creixement residencial compacte inacabat
- Urbanització inacabada
- Polígon d'activitat econòmica
- Urbanització de moderada o alta exposició visual

Paisatges de les infraestructures

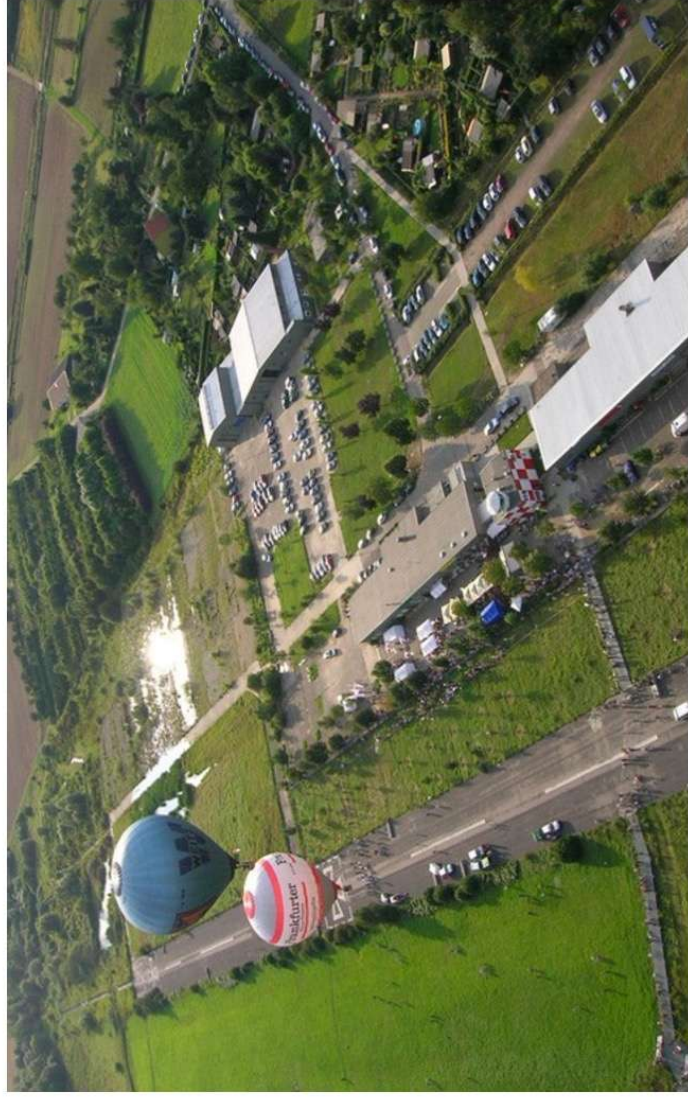
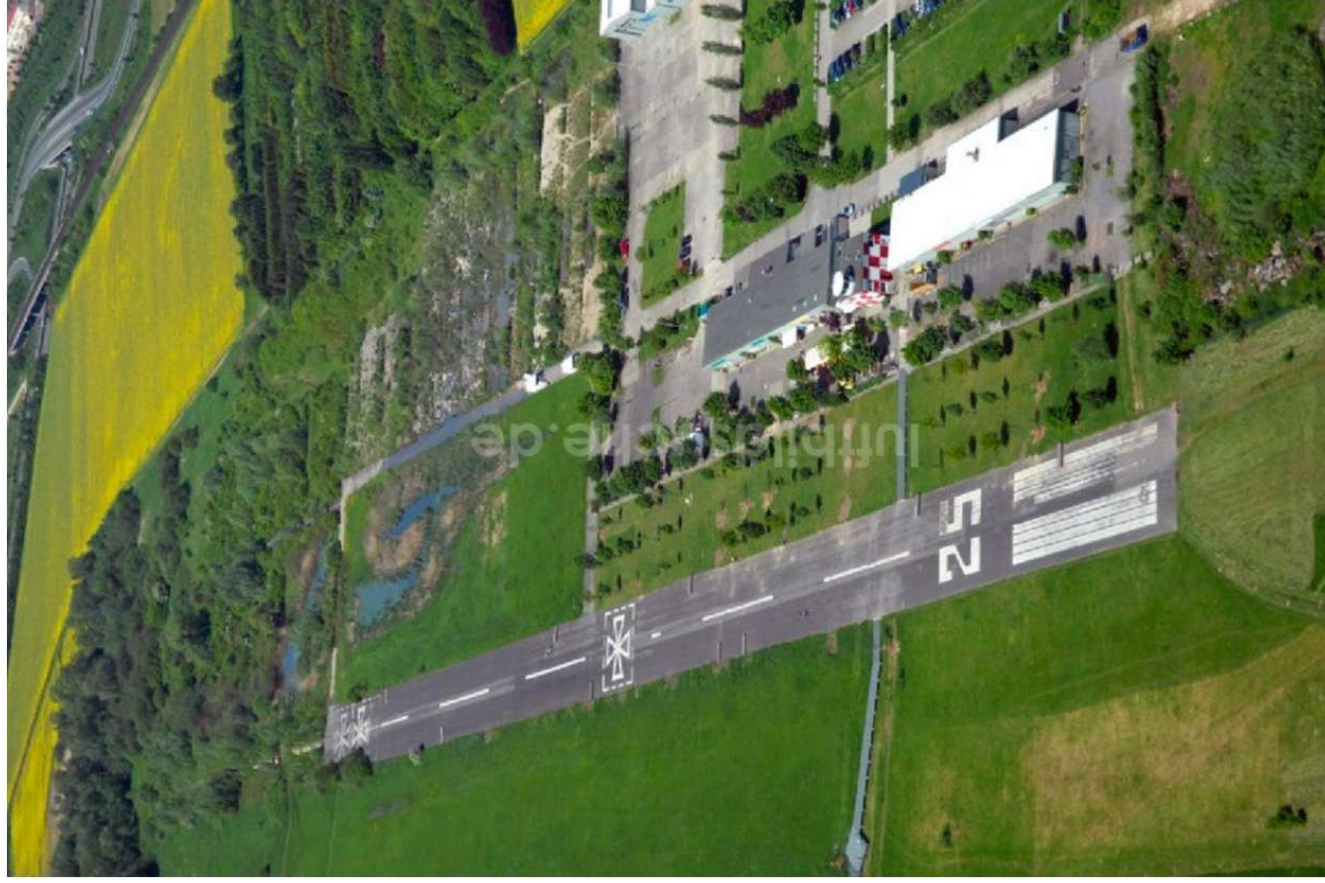
- Tram de carretera molt visible
- Carretera aparcador
- Carretera sense ús
- Concentració de cartells publicitaris
- Infraestructura litoral
- Aerogenerador

Àmbits d'especial atenció

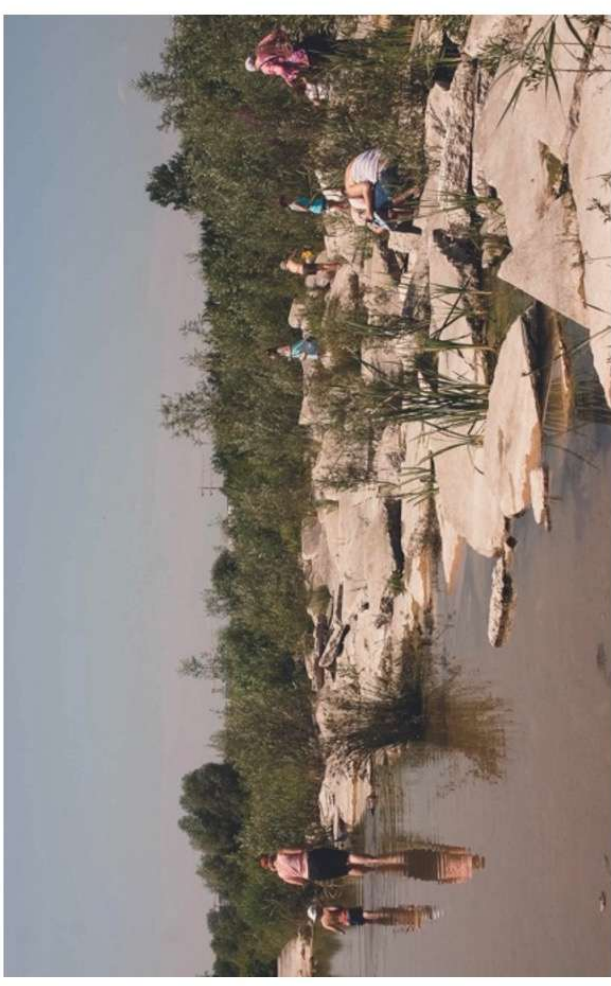
- Entorn d'infraestructures en tensió i d'oportunitat
- Espai obert litoral en tensió i d'oportunitat
- Àrea crítica per a la connectivitat ecològica
- Fons escènic
- Visibilitat alta
- Visibilitat moderada

Aeròdrom militar de Bonames

Aeròdrom militar de Bonames

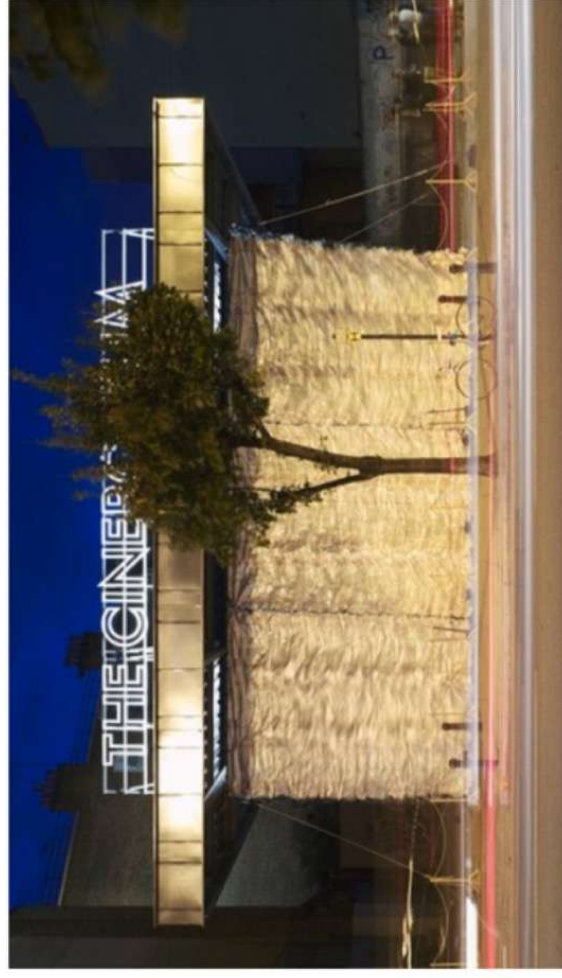

PLECS DE PAISATGE
Reflexions 6

(Des)fer paisatges

Observatori del Paisatge

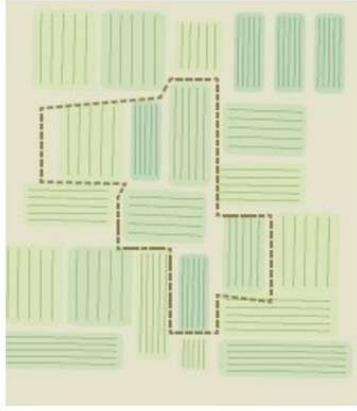
Cinerolum (Londres)

Cinerolum (Londres)

Abocador comarcal de Puig-palter, Pla de l'Estany - 4.446 panells solars - 3,62 GW anuals

← INTEGRACIÓ →

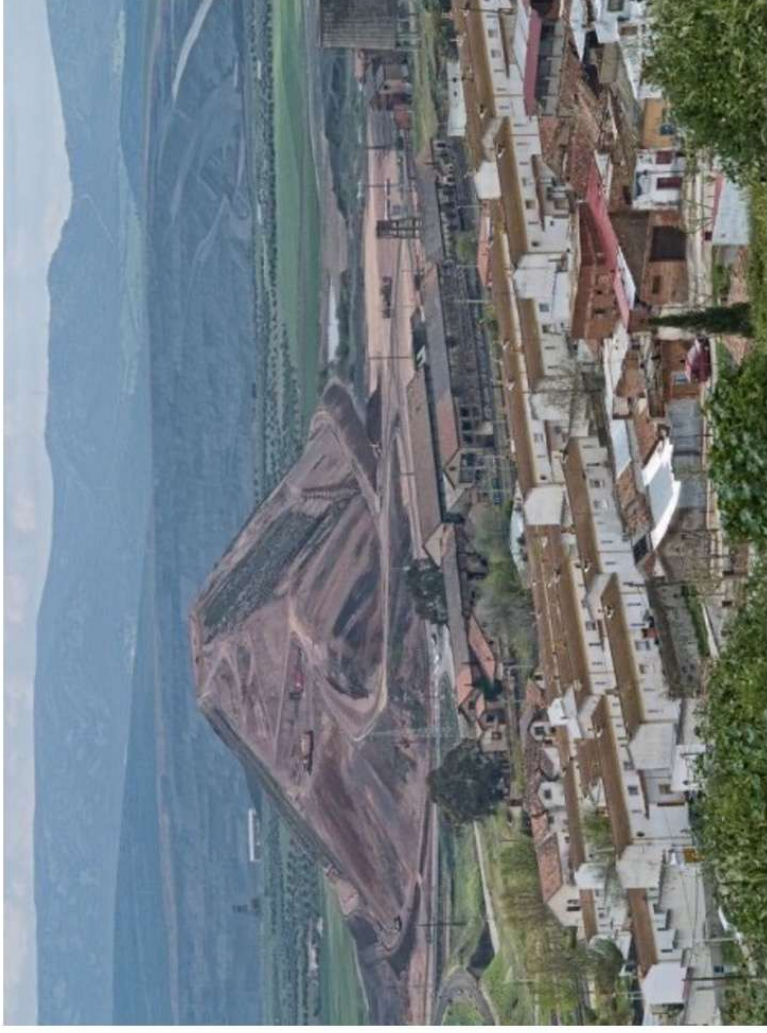

Font: Manual de
integración
paisajística de
explotaciones
mineras, 2017

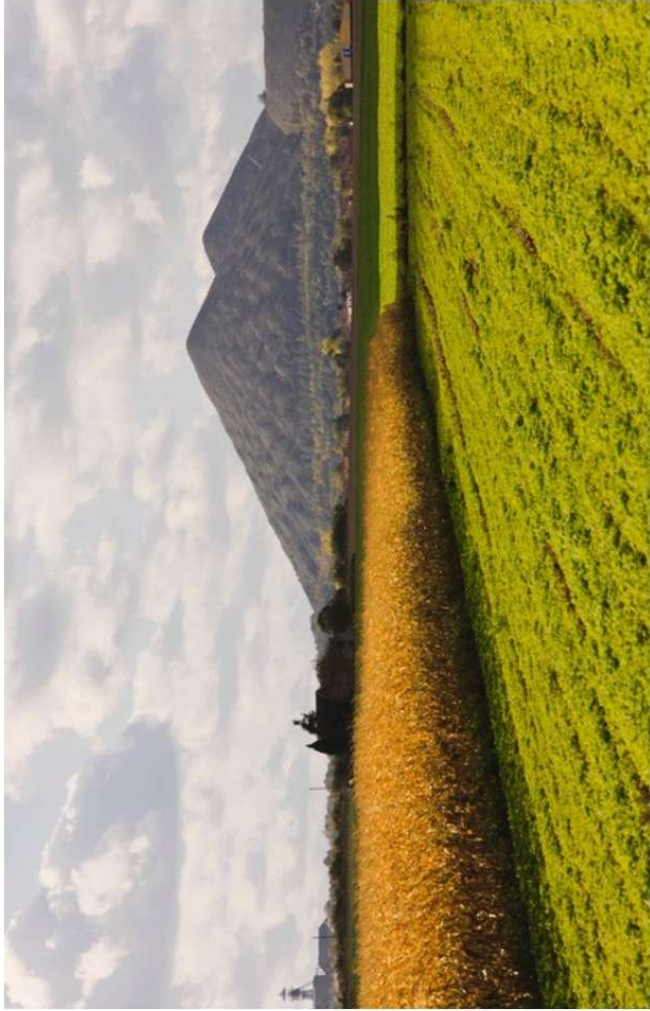
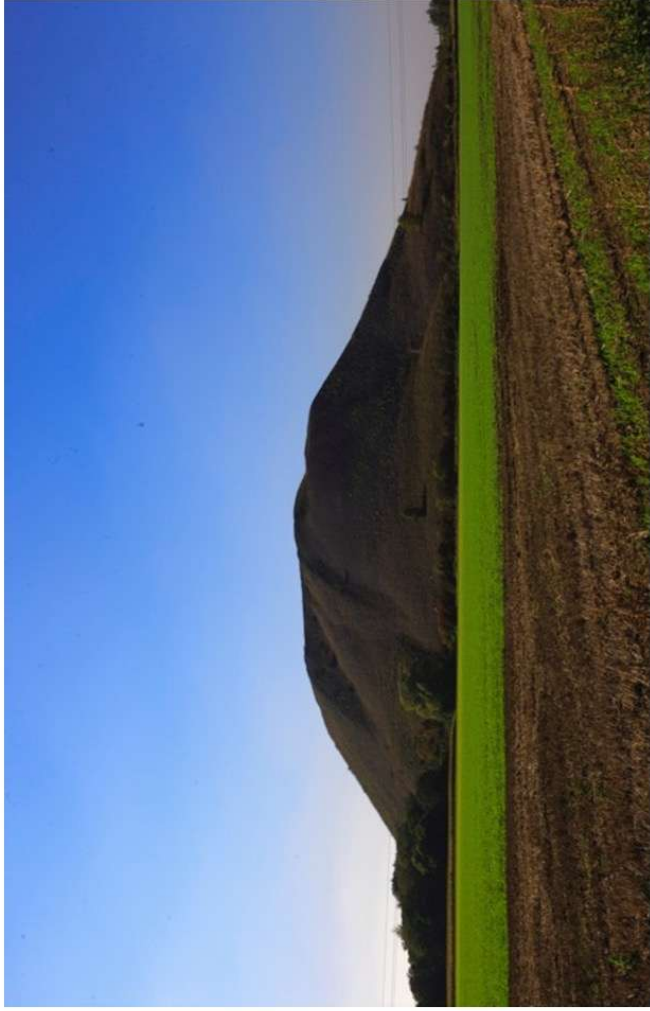
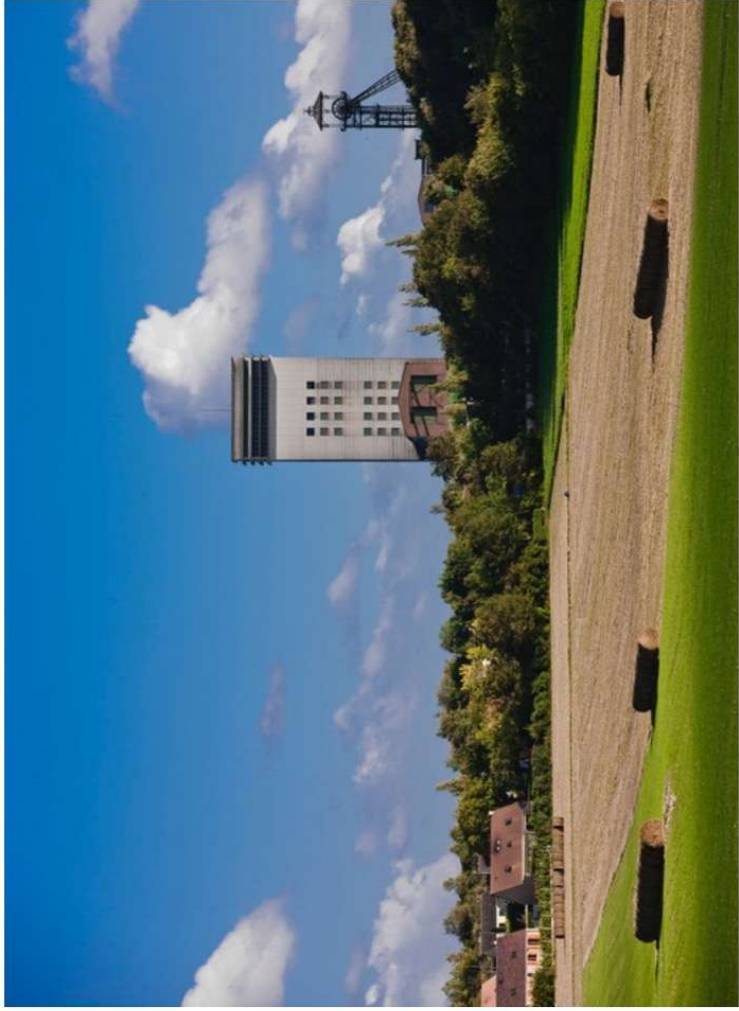
Tancar la ferida en el paisatge

La cicatriu com a part del paisatge
(captar l'oportunitat)

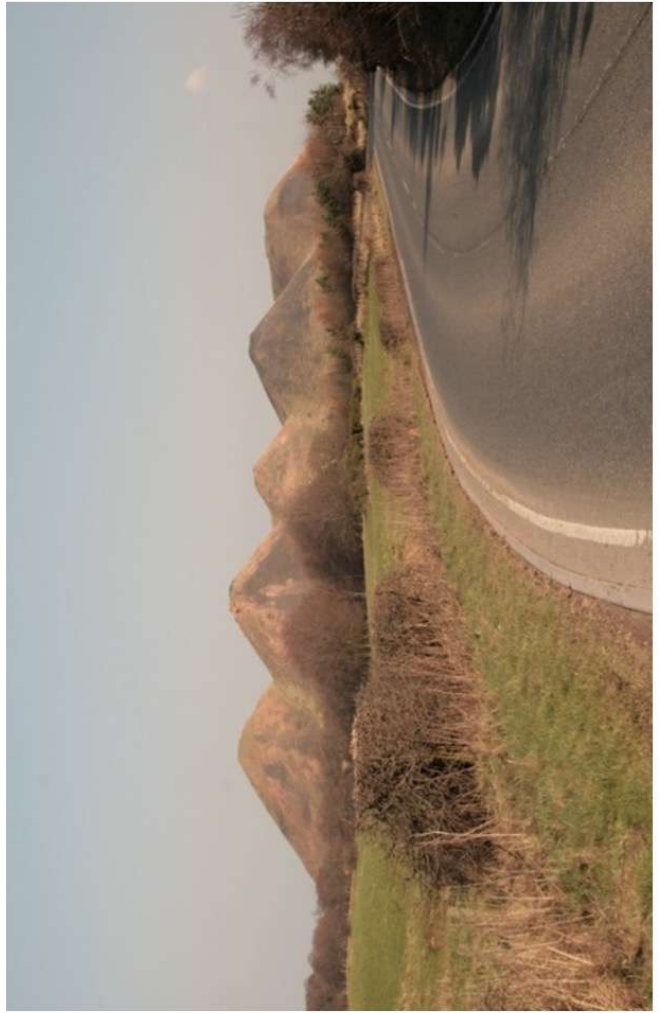
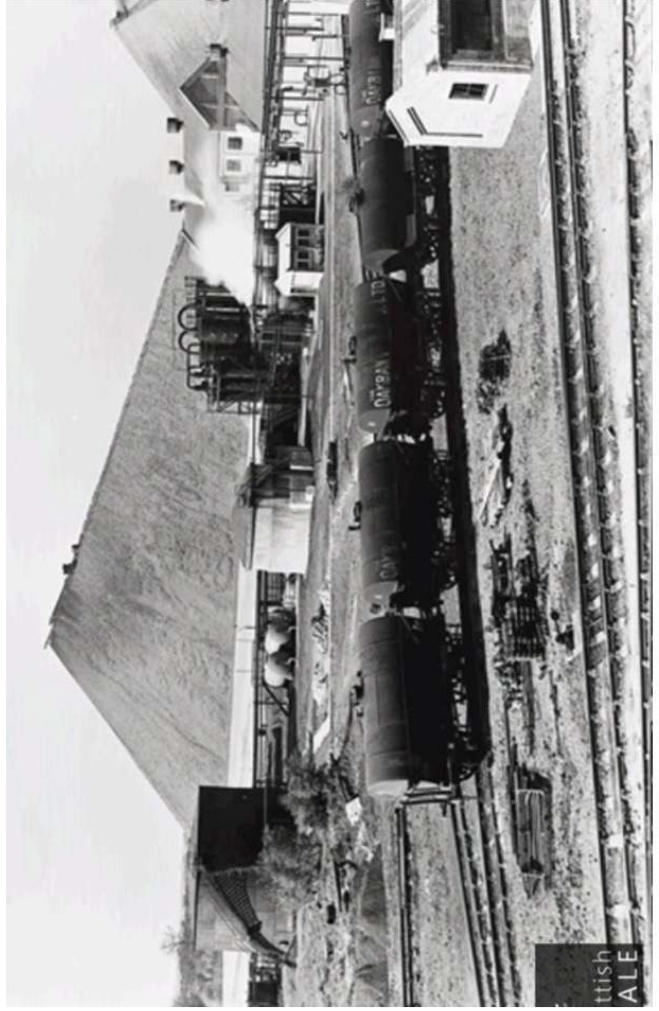
- Integració a posteriori, quan ha acabat l'activitat (enfocament pal·liatiu).
- L'alteració del medi original és tant gran que la situació prèvia s'assumeix com a impossible.
- No es tracta tant de restituir un caràcter previ, sinó d'integrar en l'evolució del caràcter aquells elements que el fan un espai valuós.
- Sovint la memòria del lloc és tant rellevant que la regeneració de l'espai no pot fer altra cosa que rememorar el que hi ha passat.

Parque del Terri de Puertollano (Ciudad Real)

Conca minera del Nord-pas-de-Calais (França)

Five sisters bing (West Lothian, Escòcia)

Objectius de qualitat paisatgística, criteris i accions

Els objectius de qualitat paisatgística (OQP) i la proposta de criteris i accions que s'exposen a continuació són específics d'aquesta unitat de paisatge. Igualment, també són d'aplicació els definits per a tot l'àmbit territorial de les Comarques Centrals continguts en el bloc 5.

OQP1. Un paisatge amb replans i turons amb nuclis compactes que ressegueixin els rius Cardener i Llobregat, que mantingui a cada lloc la diversitat d'elements que el caracteritzen i el doten d'identitat pròpia.

OQP2. Un paisatge caracteritzat per l'explotació dels dipòsits salins de l'anomenada «conca potàssica catalana», centrada principalment a Súria, Cardona, Balsareny i Sallent, on destaquen patrimonis geològics com el diapiu de la Muntanya de Sal de Cardona, els anticlinals de Migmón de Súria o el retroencavalcament de Tordell, ben inserit en el conjunt de la unitat.

OQP3. Uns espais naturals lligats a la presència d'aigua com el pla del Reguant o la Corbatera i uns paisatges fluvials del Cardener i del Llobregat revalorats com a identificadors del paisatge i força motriu de la indústria tèxtil en el seu moment i ara reforçats en el seu paper de connector paisatgístic i d'espai d'oci i gaudi social.

OQP4. Un paisatge agroforestal on es potenciï la vegetació arbòria natural (alzines i roures) que torna a créixer als boscos cremats i transformats en matollars, per les seves característiques ecològiques inherents.

OQP5. Un paisatge agrícola de secà d'estructura feudal que fa d'enllaç entre els cultius mediterranis i els de muntanya mitjana, ben integrat als espais circumdants.

OQP6.

Assegurar la distribució equilibrada de la població de la unitat amb uns nuclis de població localitzats vora els rius Cardener i Llobregat amb una densitat de població i oferta de serveis similars així com nombrosos masos i petits llogarrets distribuïts per tota la unitat.

OQP7.

Unes infraestructures lineals adaptades al relleu i que segueixen en general les valls dels rius així com vies ferroviàries adaptades al transport de la sal i algunes reconvertides que estiguin integrades en el paisatge i que millorin la interconnexió del territori sense comprometre la continuïtat i la permeabilitat ecològica i social.

OQP8.

Un ric patrimoni de la indústria tèxtil i de la mineria salina revalorat i vinculat amb el paisatge on es troba.

OQP9.

Uns elements arquitectònics medievals de valor patrimonial destacable com els castells o ponts i un ric patrimoni rural com els nombrosos murs de pedra seca, cases de vinya o pous, ben conservats i integrats en el seu context.

OQP10.

Una xarxa d'itineraris i miradors que emfatitzin les panoràmiques més rellevants i permetin descobrir els racons menys coneguts, però no per això menys interessant paisatgísticament, i interactuar amb la diversitat i els matisos de la Conca Salina.

OBJECTIUS DE QUALITAT PAISATGÍSTICA

Una nova mirada al paisatge miner de la sal

Els paisatges de la mineria de la sal tenen una dimensió transversal i polièdrica perquè permeten múltiples mirades: energètica, patrimonial, ambiental, estètica, territorial, econòmica, urbanística, turística, artística, educativa, etc. Qualsevol nou projecte hauria de ser pensat i executat des d'aproximacions multidisciplinars, que permetin comprendre de forma integral la complexitat del lloc.

Arreu s'esdevé un lent canvi cultural en la percepció dels paisatges miners: paisatges que havien provocat rebuig o recel comencen a tenir un significat per a la població i a ser valorats com una part de la seva memòria i com a elements d'identitat a escala local o regional. En definitiva, estem davant del repte d'unir paisatge, memòria i indústria.

Els nous paisatges creats per l'exploració minera s'integren, d'una manera o altra, en la imatge i l'imaginari paisatgístic col·lectiu de les Comarques Centrals i de l'eix del Llobregat.

El paisatge de la mineria, tot i mantenir encara la seva funció original —l'extracció de potassa—, lentament està sent patrimonialitzat i té el potencial per emergir com un paisatge de referència, perquè és identificat com a part de la cultura del lloc.

Foto: Observatori del Paisatge

Cal incloure aquests paisatges industrials i quotidians en la cartografia mental col·lectiva i potenciar uns valors patrimonials, estètics, productius, simbòlics i identitaris encara poc reconeguts socialment i institucional.

En un paisatge miner hi trobem elements molt diferents i singulars dels de qualsevol altre paisatge, petjades d'una comunitat minera, que abans passaven desapercebudes per la comunitat local, potser perquè sovint no valorarem prou allò que forma part de la quotidianitat.

Els valors d'aquest paisatge –tangibles i intangibles– mereixen ser potenciat mitjançant una gestió i ordenació adaptades a la contemporaneïtat (que contribueixin a la conscienciació col·lectiva i al desenvolupament local), evitant la fossilització, i sense caure en la creació de parcs temàtics o de paisatges aparador.

Si fins ara el desenvolupament s'ha basat en l'activitat extractiva, ara hauria de basar-se en la història, la cultura, la memòria, el turisme i la recerca. Aquesta és una via per afavorir un nou desenvolupament, i, sobretot, per reforçar l'autoestima de la població.

Ambdues valls mineres conserven edificacions i d'instal·lacions alienes a les tradicions constructives locals, però que constitueixen un llegat patrimonial essencial.

Elements d'oportunitat vinculats amb la indústria minera i les seves instal·lacions

Mina

Antics edificis de l'administració

Castellets

Dipòsit de runam

Naus per a l'elaboració de la potassa i per guardar-la

Cintes transportadores

Habitatges obrers i construccions auxiliars

Maquinària i eines de treball

Trens i línies fèrries

Accessos i àrees d'aparcament i d'arribada de camions

Límits de la instal·lació i tal·lusos

Fragments de vegetació natural

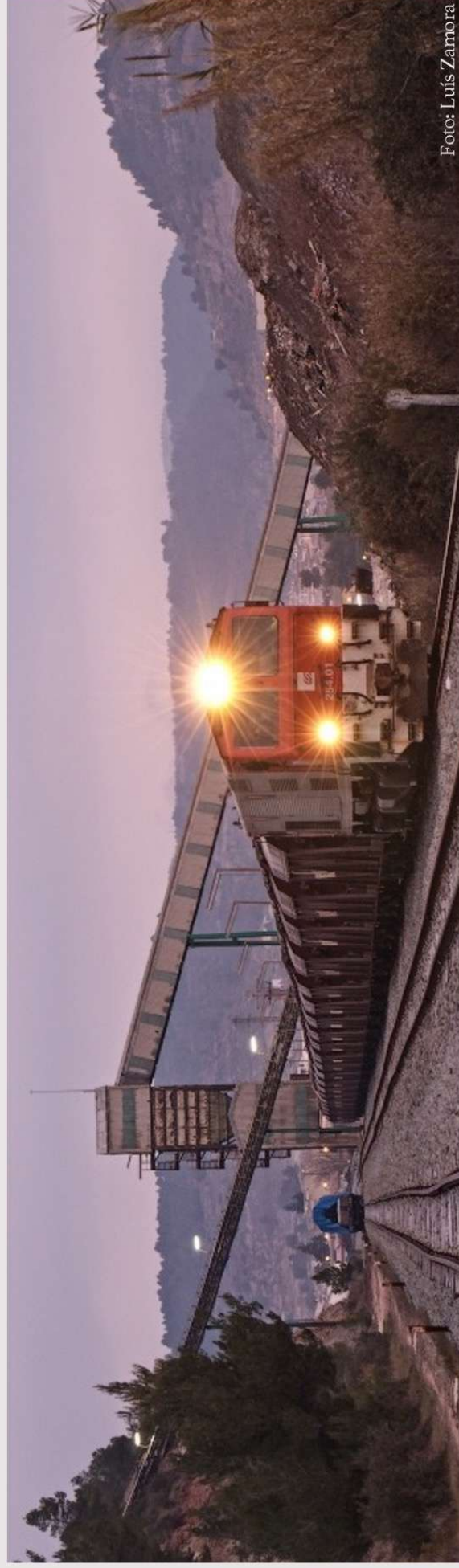

Foto: Luis Zamora

Mesures i accions per millorar el conjunt dels complexos industrials

Analitzar la visibilitat des dels principals punts d'observació del paisatge i des de les principals carreteres.

Potenciar la visibilitat dels elements patrimonials (xemeneies, antics edificis d'administració o dels treballadors, etc.), especialment des dels punts d'accés i des de les principals vies de comunicació.

En el cas de noves construccions o ampliació de les existents, mantenir la relació d'alçades actual entre els elements patrimonials i els de nova creació.

Elaborar una carta de colors que tingui en compte la tipologia de cada element (naus, torres, cintes, tanques, etc.) i el cromatisme de l'entorn.

Mantenir o promoure una ordenació ortogonal de totes les construccions del conjunt.

Dotar de qualitat l'espai lliure de les vores del complex.

Realitzar un tractament unitari dels talussos per afavorir una bona imatge del conjunt.

Revegetar amb vegetació autòctona els àmbits denudats.

Minimitzar la incidència dels runams salins promovent formes més orgàniques i arrodonides, reduint el seu volum i prioritant la seva distribució horitzontal en comptes del vertical.

ONDULACIÓN DE SUPERFICIES

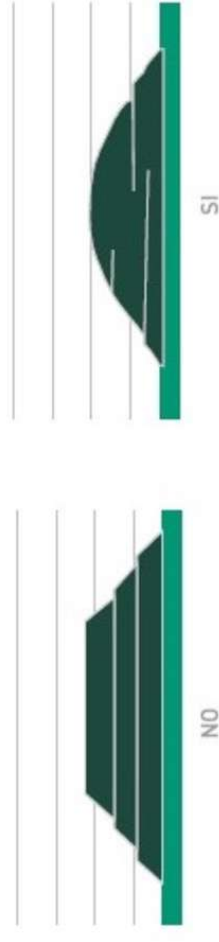
REDONDEO DE ARISTAS

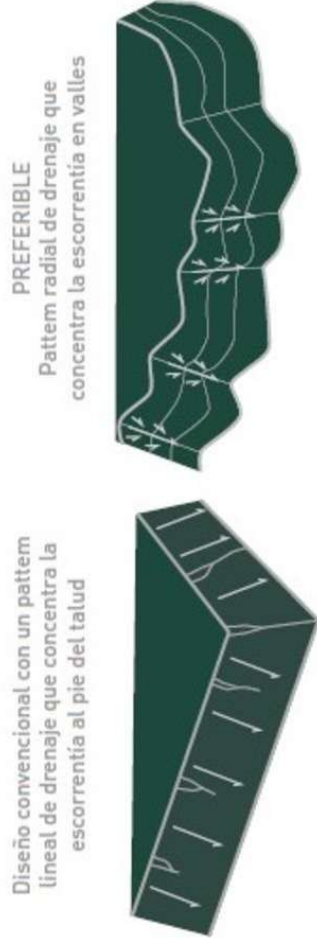
Las formas redondeadas suelen acomodarse mejor a la topografía natural circundante

Con excepciones, las configuraciones angulares no combinan bien con el entorno topográfico

DISPOSICIÓN ASIMÉTRICA DE BERMAS

PERFILES TRANSVERSALES CÓNCAVO-CONVEXOS

TALUDES CÓNCAVOS CON PENDIENTE VARIABLE

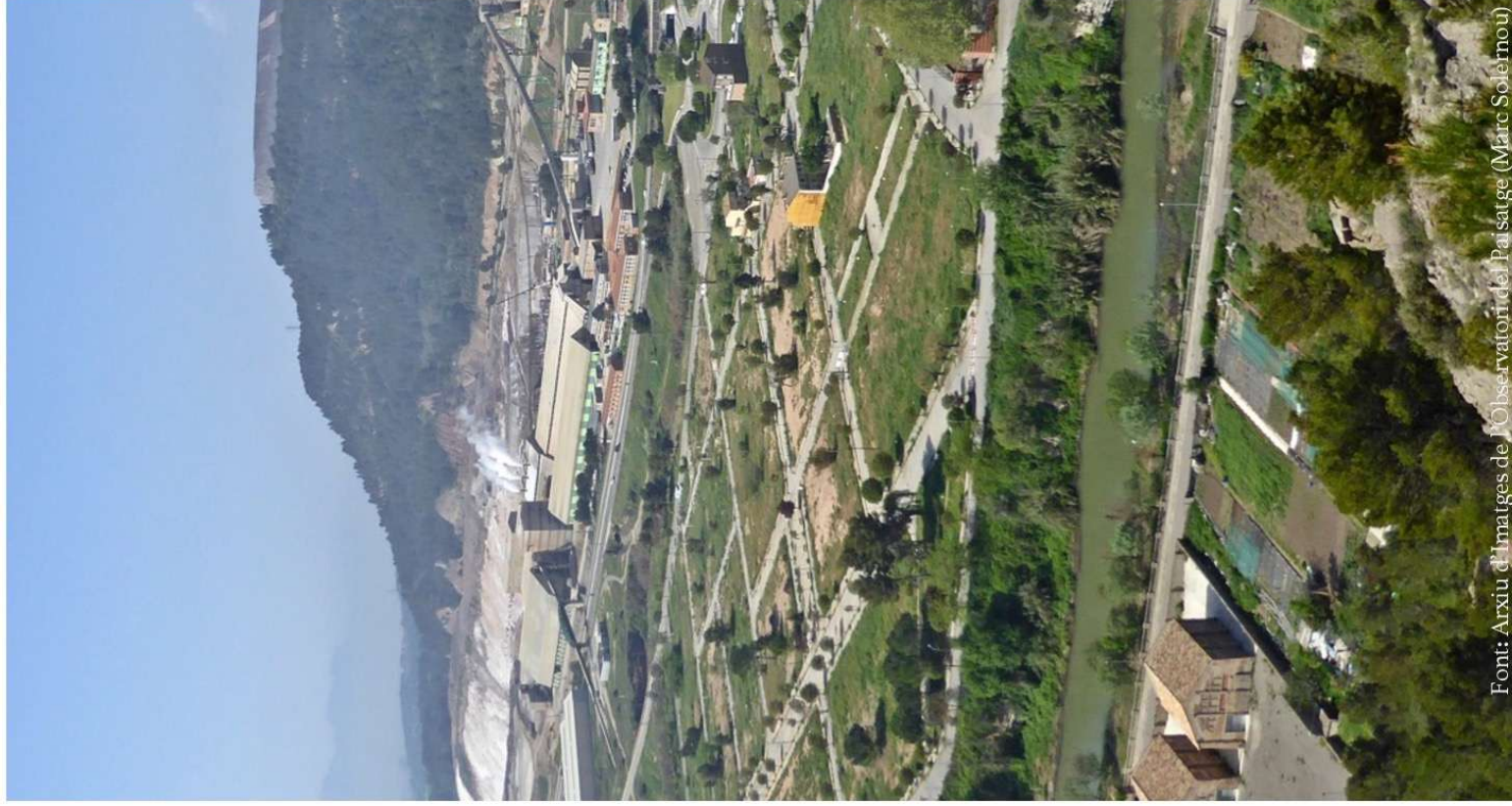

Cal anar més enllà d'una mera protecció i recuperació només de la mina, el runam, o a tots aquells elements del patrimoni industrial vinculats a l'activitat extractiva. Ni es tracta de reciclar i repensar els usos d'un edifici, per exemple, ni d'anar col·locant objectes miners per tot el territori. Cal llegir el conjunt amb uns altres ulls, des del paisatge en el qual s'inscriuen, sense excloure cap element de valor, partint de la memòria col·lectiva de la comunitat local.

Aprofitar l'impacte paisatgístic de l'activitat minera (runams, etc.) per funcions pedagògiques en un context de revalorització complet d'un paisatge miner.

El Geoparc Catalunya Central pot contrarestar la degradació causada per l'activitat minera i fomentar noves oportunitats basades en els valors del lloc.

La unitat de paisatge pot ajudar a mirar el paisatge amb uns altres ulls i a una altra escala més enllà de la local, que permet la singularització del conjunt del paisatge miner de la sal. La Llei del paisatge i les polítiques de paisatge han desenvolupat eines, a banda dels Catàlegs de paisatge, que també poden contribuir-hi (carta de paisatge, pla de paisatge...).

Font: Arxiu d'imatges de l'Observatori del Paisatge (Oriol Clavera)

Observatori del Paisatge de Catalunya

www.catpaisatge.net